БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 87 (8613)
АПРЕЛИИН 12
СУББОТО
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

УЛАСХООРОНДЫН ҺАЙНДЭР—МАЙН 1-ниие АЖАЛАЙ ЭРХИМ АМЖАЛТААР УГТАХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨНЭЙНГӨӨ ДАЛАЙСЫЕ УЛАМ ҮРГЭДХЭЕ!

Фермэ, гүүртэ шадараа тарилга хэдэг болоё

...багатайн Калининай нэрэмжэтэ колхоз үнеэдтээ уяанда байхадань дура зоргоорнь корнеплодуудые бүдүүн, шэмэтэ тэжээл эдюулдэг байгаа. Тиигэжэ үнгэрһэн гурбан һарын туршада үнеэн бүриһөө 729 килограмм һү һаагдаа. Иимэ жэшээ бусадшье аймагта бии. Гэбэшье үнгэрһэн гурбан һарын турша республика доторнай үнеэн бүридэ дунда зэргээр 280 килограмм гэхэ гү, али нёдондонойхитой жэшэхэдээ 55 килограмм ехэ һүн һаагдаба. Гэхэтэй хамта уялгынгаа квартал соо үнеэн бүридэ 80—85 килограмм һүн һаагдаха ушартай байгаа. Эдэ удаадахи һарануудта һү саалга 35 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ, нэгэдэхи кварталай гээгдэлээ хүсэлдүүлхэ ёһотой.

...үбэлжэлгые үнгэргэжэ, бэлшээридэ эмхитэйгээр гаргаха тон харюусалгатай саг. Энэ хүдэлмэриие зүбөөр хэжэ байхадаа, малайнгаа шэмые эрид дээшэлүүлжэ шадахабди.

Республикымнай колхоз, совхозууд адалан сабшалангаар нилээн элбэг. Гэбэшье, хабар эртэ, ногооной хүсэд гараадүй байхада, мүн зунай тэн, һүүл багта бэлшээриин эдеэлсэ муутай болохо үедэ тэжээлээр ехээр дутална байнабди.

Эндэһээ шалтагаалан малай шэмэ ехээр доошолдог байһан юм шуу.

...хабар эртээнһээ эхилээд, намар болотор малаа шэмэтэ һайн тэжээлээр хангадаг болохын зорилгоор колхоз, совхоз бүхэнэй фермэ шадар ногоон тэжээл ехээр тариха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Прибайкалиин аймагай колхозууд фермэ шадараа газартаа элдэб культура тарижа, зунай сагта үнеэд ногоон тэжээл эдюулээд, һү саалга эрид дээшэлүүлээ.

...дэхи Лазогой нэрэмжэтэ колхозой 1956 оной хабар хоёр болзорто 15 гектарта овёс холижо, мүн 19 гектарта кукуруза таряа һэн. Тэдэнэр малай үнеэдээ бэлшээжэ байһан июниин 20-һоо октябриин 20 болотор ногоон тэжээл һайса эдюулээ. Тиигэжэ дурсагдаһан 5 һарын соо эндэхид урда жэлэйхидээ орходоо үнеэн бүриһөө 375 килограмм ехэ һү һааһан байна. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхозойхид ногоон тэжээл болгохоор 6 гектарта намарай хара таряа, 50 гектарта кукуруза болон горох овёстой хамта таряад, тэрээнээ зун, намартаа ногоон зандань сабшажа, үнеэдтээ эдюулһэнэйнгээ ашаар үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 килограмм дээшэ һү һаагаа бшуу.

Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид жэл бүри олон гектар хартаабха, овёс горохтой хамта таряад, тэрэнэйнгээ ургаһан хойно гахайнуудаа оруулжа бэлшээдэг байна. Мүн Мухаршэбэрэй «Коммунизм» колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ гахайнуудтаа эдюулхэ 1 гектар хартаабха, 10 гектар хара таряа һэн. Тэндээ 1000 гаран толгой гахайгаа бүхэли зундаа бэлшээһэн байха юм. Энэнь гахай шахалга, харууһалгын гаргашые химдаруулаа.

Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тулада зун, намарай бэлшээриин хаһада ногоон тэжээл эдюулхэдэ илангаяа һайн. Энээниие мэдэһэн зарим колхоз, совхозууд жэлһээ жэлдэ ногоон тэжээл болгохын тула овёс, хара таряа, кукуруза, нэгэ жэлэй ногоонуудые улам ехээр таридаг болонхой.

Үнгэрһэн жэлдэ республика дотор 9900 гектарта ногоон тэжээл таригдаһан һаа, энэ жэлдэ 17145 гектарта таригдахаар түсэблэгдөө.

Манай нютагай эрхэ байдалда фермэ, гүүртэнүүдэй дэргэдэхи участогуудһаа ногоон тэжээл абахын тула хабарай, намарай хара таряа, кукуруза, овёс, горох, хартаабха, тэжээлэй капуста, корнеплодууд болон бусад тэжээлнүүдые тарихада боломоор.

Хабарай хагсуу үдэрнүүдтэ, үнеэдэй дэлэгэнээд ябахада гү, али бэлшээриин гандажа, ногоогүй байһан үедэ ногоон тэжээлээр дутамал фермэ, гүүртэнүүд бэрхэтэйхэн байдалда ородог гээшэ. Тиимэһээ ямаршье сагта ногоон тэжээлтэй байхын тула эртээнһээ хэмжээ абаха, фермэ гүүртэ шадараа тусхай талмайтай байха шухала.

Гадна нэгэ жэлэй болон бусад культурануудые 2—3 болзорто тарижа байбал, ямаршье сагта ногоон тэжээлээр элбэг байхабди.

Тиихэдэ намарай үедэ тэжээлэй капуста малда ехэ һайн. Энэ тэжээлые хаһа сагтань тарижа, һайнаар харууһалаад байбал, га бүриһөө 300—400 центнер ургаса хуряагдаха байна. Тэжээлэй капуста намарай хүйтэнһөө айдаггүй, октябрь һара соошье ургажа байдаг. Тиимэһээ шэмэ ехэтэй энэ тэжээлые хаа хаанагүй бүри ехээр таридаг болоё.

Хартаабха болон корнеплодуудай тарилгые үргэдхэжэ, ургасыень хуряангүйгөөр тэндээ гахайнуудаа эдеэлүүлхэдэ түргэн томо боложо, таргалдаг. Иигэжэ гахайнуудаа эдеэлүүлхэдэ хүсэ зөөришье багаар гаргашалагдаха, сагшье алмагдаха.

Тиимэһээ ногоон тэжээл малда зүб аргаар эдюулхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Ногоон тэжээл тарижа ургуулдаг колхоз, совхозуудай дүй дүршэлһөө харахада, тэдэнэр ногоон тэжээл тариһан газартаа малаа оруулжа бэлшээдэг гү, али тэрэнээ сабшажа асараад, кормушка, хобоо соо хэжэ эдюулдэг байна.

Ногоон тэжээл тариһан газартаа мал абаашажа бэлшээхэдэ ургамал ногооной амта шэмэнь буураагүй байдаг. Мүн ажалай гаргаша һураггүй бага болодог ха юм.

Зун, намартаа малай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, һүниин адуулгые һайнаар эмхидхээд, илангаяа һаамхай үнеэдтээ ногоон тэжээл һайса эдюулжэ, хаһа сагтань уһалаад байбал, бэлшээриин үедэ малайнгаа ашаг шэмые эрид ехээр дээшэлүүлжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байнабди.

Шэнэ хүсэтэйгөөр ажаллана

Республикын олонхи колхозууд энэ жэлэй хабарай тарилгые шэнэ эрхэ байдалда түрүүшынхеэ өөһэдынгөө артелиин машина, техникэ болон механизаторнуудай хүсөөр үнгэргэхэнь. Мүн тэдэнэй тоодо, Түнхэнэй аймагай Түнхэн, Түхэрэен нютагуудай «Красный пахарь», «Заря» колхозууд байгша ондо хамтаржа, томодхогдоһон «Сибиряк» колхоз болоод, МТС-һээ трактор, машина худалдажа абанхай, хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна.

Колхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ өөһэдынгөө бүхы машина, техникэ дахин наринаар шалгажа, дутуу дундануудынь усадхажа байна.

Механизатор бүхэндэ трактор, машина даалгажа үгтөөд, тарилга, хуряалгын үедэ хүдэлхэ тракторай болон комбайнай агрегадууд бүридхэгдөө.

Тээсгэн энэ колхозой механизаторнууд аймагайнгаа «Путь Ленина» артелиин, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Тахановай бригадынхидай республикын бүхы механизаторнуудта хандаһан бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ, дэмжээд, бригадаараа тусхай уялга абаа.

Байгша ондо бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр орооһо таряанай 16 центнер ургаса хуряаха, мүн га бүриһөө 18 центнер шэниисын ургаса абаха зорилго табигдаа. Тиихэдэ колхознай малайнгаа тоо толгойе улам олошоруулхын, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын тулада энэ жэлдэ 458 гектарта силосэй ургамалнууд болон 80-яад гектарта ногоон тэжээлэй зелёнко, турнепс таригдаха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозойхид таряалан, нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Эндэ хамтадаа 5600 тонно наг шэбхэ гаргагдаа, тэрээнэйнь 3750 тонноонь таряалангай газар дээрэ адхагдаа. Колхозойхид таряалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргалгаяа түргэн дүүргэхын тулада, трактор, машина болон бүхы мори унаа, хүдэлмэришэдөө элсүүлжэ, декадник соносхоод, улам шангаар хүдэлжэ байна.

Гадна, эндэхид 100 тонно минеральна үтэгжүүлгэ бэлдээд, тэрэнээ таряаландаа дүтэлүүлэн зөөжэ эхилээ. Мүн 21 тонно үнэһэн, 26 тонно шубуунай аргал суглуулагдаа. Һаянай хада уулын, жалга жаамын һайрамай уһа тогтоолгодо хэдэн звено болон мори унаа табигданхай. Орооһо таряанай, тэжээлэй культурануудай үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ, хүсэд бэлдэгдээ.

«Сибиряк» колхозойхид хабарайнгаа тарилгые шэнэ эрхэ байдалда, шэнэ хүсэтэйгөөр хэжэ үнгэргэхөөр бэлэн.

В. Наумов.

Клавдия Артемьевна Пешерская сэмбын фабрикада ажаллажа эхилһээр арбаад жэл болобо. Нүхэр Пешерская Майн 1-нэй урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, даалгабаряа үдэр бүри 120 гаран процент дүүргэнэ.

Л. Хайдуровай фото.

Тарилгаяа эхилхээр бэлэмди

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). Манай 10-дахи тракторна бригадын механизаторнууд Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой нүхэр Тахановай хүтэлбэрилдэг тракторна-таряан ажалай бригадынхидай үүсхэлээр зоригжон, шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа байна.

Эхилхээ байгаа хабарайнгаа тарилгые богони болзор соо, шанар һайнтайгаар хэжэ дүүргээд, гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер таряа хуряаха гэһэн уялга абанхайбди. Мүн машина, техникээ наринаар барижа, тоһодолгын хэрэгсэлнүүдые, горючи болон запчастьнуудые гаргашалгые 10 процентээр доошолуулха уялгатайбди.

Эртын борнойлго болон тарилгаяа эмхитэй һайнаар эхилжэ, Майн 1-нэй һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, 8—10 үдэр соо ехэнхи тарилгаяа дүүргэхэбди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ зорилготойгоор мүнөө бидэнэр заһабарилагдаһан трактор, машинануудаа дахин наринаар шалгажа, бэлэн болгоод Сарам гэжэ нютагта борнойлго хэжэ эхилээбди.

Д. Дылгыров, Кяхтын аймагай Погранична МТС-эй 10-дахи тракторна бригадын бригадир.

Һайндэрэй хүндэлэлдэ

Улан-Удын мяха-консервын комбинадайхид Майн 1-нэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо. Энэ мүрысөөндэ комбинадай хүдэлмэришэд ажалай шэнэ амжалта туйлана.

Хүдэлмэришэдэй һайнаар ажаллаһанай ашаар комбинат нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые мартын 22-то дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 8 миллион шахуу түхэригэй продукци гаргаа. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, завод, фабрика, комбинадуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнь түлөө мяха-консервын комбинадта КПСС-эй Октябрьска райком дамжуулгын Улаан туг барюулаа.

Комбинадай хүдэлмэришэд апрель һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Майн 1-нэй һайндэрэй хүндэлэлдэ 300 мянган банка консервэ, 500 центнер элдэб колбаса түсэбһөө гадуур гаргажа, 12 байратай нэгэ гэр барижа, ашаглалгада үтэхэ гэһэн уялга абанхай.

Комбинадай завод, цех бүхэнэй хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүтээдэг продукциингаа шанарыень һайжаруулжа, сэнгые химдаруулхые, түүхэй эд болон бусад зүйлнүүдые гамтайгаар гаргашалжа, үйлэдбэридөө шэнэ арга боломжо элирүүлхые оролдоно.

Энэ тэмсэлдэ консервэ хэдэг заводой коллектив, мал үүсэлдэг цехынхид үүсхэл ехэтэйгээр ажаллана. Үхэрэй эбэрээр жэжэ божо юумэнүүдые хэдэг цехынхид нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 2 дахин үлүүлэн дүүргээ. Энэ цехынхид комбинадайнгаа дамжуулгын Улаан тугые алдахагүйн түлөө бүхы хүсэеэ гаргана.

Н. Святогор.

Магтаалда хүртэбэ

ПВЗ-дэ паровозой мөөрнүүдые хэдэг цехын токарь, уралан норижуулагша Георгий Ефимович Бадмаев эрхим ажалаараа заводойхидой дунда хүндэтэй болонхой юм. Байгша оной түрүүшын һара соо болоһон уралан нарижуулагшадай суглаан дээрэ коммунист Бадмаев өөрынгөө дүү Петрые токариин мэргэжэлдэ һургахаб гэһэн уялга абаа һэн.

Һаяхан һургуулиин һурагша байһан Петр заводто ажаллаха хүсэлөө бэелүүлэн, ахынгаа хүдэлдэг цехтэ ерэжэ хүдэлмэрилөө. Уданшьегүй һубэлгэн бэрхэ Петр түмэр харуулдагшын мэргэжэл шудалаад, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ оробо. Тэрэнэй хүдэлмэридэ Георгий Ефимович али болохоор туһалдаг байгаа.

Мүнөө Петр Бадмаев токарь болонхой. Яагаад энэ залуухан хүбүүн токариин мэргэжэл шудалааб?

Ажалайнгаа һүүлээр аха дүү хоёр станогуудай дэргэдэ анхаралтайгаар хүдэлмэрилжэ, элдэбын детальнуудые хэдэг байба. Петр ахаһаа һургаал абахынгаа хажуугаар токарьнуудай дүй дүршэлые, заабаринуудые үсэд нэтэрүүгээр шудалжа, шэнэ ажалаар ехэтэ һонирходог һэн. Токариин мэргэжэлдэ Петрын һураһанай һүүлээр Григорий Ефимович түрүүшүүлэй суглаанда ошобо. Энэ үедэ поездын мөөрые голдонь хоноон тааруулха хэрэг гараа һэн. Түрүүшынгээ энэ харюусалгатай даалгабари Петр Бадмаев һайнаар бүтээжэ, мастертаа магтуулаа һэн.

М. Поздеев.

Һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахабди

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозойхид байгша ондо Цагаан-Усанай МТС-һээ 16 трактор болон бусад хүдөө ажахын машина, зэмсэг худалдажа абанхай. Тиихэдэ МТС-тэ ажаллажа байһан хорёод шахуу механизаторнууд колхозойнгоо эдэ машина, техникые жолоодохоёо түрэл артельдээ бусажа ерээд, ажаллажа эхилээ. Биишье Цагаан-Усанай МТС-тэ хүдэлжэ байһанаа колхозуудые машина, техникэтэй болгожо, тэдэнэй ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын табиһан хэмжээ-ябуулгануудые өөрынгөө бодото ажалаар бэелүүлэлсэхээр шиидээд, энэ колхоздо машина, техникын механик боложо орооб.

Мүнөө колхозойнгоо бүхы машина, техникэ болон механизаторнуудые хубаарилжа, 2 бригада эмхидхээбди. Мүн колхоздо анханлаа тракторист, комбайнер ябаһан хүнүүдые суглуулжа, тэдэнэй мэргэжэл, шадабарииие шалгажа үзөөд, машина, техникэ тэдэнэртэ даалгажа үгэхэмнай.

Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууднай хабарай тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри дүүргэжэ байна. Һаяар Цагаан-Толгой гэжэ газарта механизаторнуудай байха полевой стан баригдажа дүүрэхэнь. Мүн тэндэнь трактор, машинын элдэб хэрэгсэл заһаха, дархалха кузница, шэнгэн түлишэ, түрхихэ тоһо хадагалха склад түхеэрэгдэхэ юм.

Һаядаа хада, губөөгэй наруули газарай пар дээрэ түүбэрилэн, эртын борнойлго хэжэ эхилээбди. Хамтадаа 200 гаран гектар газар борнойлогдоод байна.

Б. Сунграпов,
колхозой механик.

Хижын модошодой амжалта

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи түлишын промышленностиин Управлениин Хижын леспромхозой коллектив энэ оной нэгэдэхи кварталай модо бэлэдхэлэй түсэбые болзорһоонь 18 үдэр урид дүүргэбэ.

Майн урда тээхи мүрысөөндэ оролсоһон энэ коллектив март һара соо кварталай түсэбһөө гадуур 2,5 мянган кубометр модо Эхэ орондоо үгэһэн байна. Мүнөө энэ леспромхозойхид мүрысөөгөө үргэлжэлүүлэн, эршээ һуладхангүй бүри ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ.

С. Тюлюкин.

Барилгын асуудалнуудаар бүхэсоюзна зүблөөн боложо байна

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй барилгын асуудалаар зарлаһан бүхэсоюзна зүблөөн апрелиин 10-да, Москвада Кремлиин Ехэ Ордон соо нээгдэбэ. Барилгын организацинуудай, управленинүүдэй болон барилганууд хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд, архитекторнүүд, научно-шэнжэлгын болон проектнэ организацинуудай, барилгын материалай промышленностиин, совнархозуудай хүдэлмэрилэгшэд, партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэд — бүгэдэ дээрээ 2700 хүн зүблөөндэ хабаадана.

...дэ Л. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. А. Булганин, Н. Г. Игнатов, ... Кириченко, Н. А. Мухитдинов, ... Фурцева, А. Н. Косыгин гэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэ зүблөөндэ хабаадагшад тэдэниие халуунаар угтаа.

Нүхэр А. И. Кириченко заседани нээгээд «СССР-эй барилгын байдал, тэрэниие саашань һайжаруулха зорилго» гэһэн элидхэл хэхыень Барилгын хэрэгүүдые эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр В. А. Кучеренкодэ үгэ үгэбэ.

Удаань барилгын хэрэгүүдые эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр С. З. Гинзбург «Барилгын материалнуудай промышленностиие саашадань хүгжөөхэ тухай» элидхэл хээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад хэдэн асуудалнуудые секцинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ байна. (ТАСС).

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын Президент Гамаль Абдель Насер СССР ерэхэнь

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын Президент Гамаль Абдель Насер апрелиин ... Советскэ Союз айлшаар ерэхэнь.

Советскэ Союзда Президент Насер Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха, мүн Советскэ Союз соогуур ябажа, манай оронтой, совет арадай ажабайдалтай танилсаха юм.

КПСС-эй ОБКОМДО, БМАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Һү һаалгаар 1958 оной мартын, мүн түрүүшын кварталай мүрысөөнэй дүнгөөр Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулха тухай

Һү һаалгаар 1958 оной мартда, мүн түрүүшын кварталда республикын аймаг, МТС, колхоз, совхозуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет **иигэжэ тогтообо:**

Энэ оной мартда, мүн түрүүшын кварталда һү ехээр һаадаг болохын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхим һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугые нимэ аймаг, МТС, колхоз, совхоздо барюулха:

1. **ИВОЛГЫН АЙМАГТА** (КПСС-эй айкомойнь секретарь нүхэр Эрдыниев, аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Врублевская) дамжуулгын Улаан тугые үлөөгөөд, 3 мянган түхэригэй мүнгэн шан барюулха. Энэ аймаг 1957 оной мартынхитай сасуулбал, байгша оной мартда 27 процентээр ехэ һү абаа, үнеэн бүриһөө 153 килограмм һү һаагаа. Гадна, үнеэдэйнгээ тоо толгойе 2 процентээр олошоруулһан байна.

Кударын, Бичурын аймагууд һү ехээр һаахын түлөө горьтой һайн хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэхэ.

2. **ТАРБАГАТАЙН МТС-тэ** (директорынь нүхэр Гантлевский, главна зоотехнигынь нүхэр Флоренцова) дамжуулгын Улаан туг үлөөгөөд, 2 мянган түхэригэй мүнгэн шан барюулха. Энэ МТС нёдондо жэлэй мартынхида орходоо байгша оной мартда 18 процентээр ехэ һү абажа, үнеэн бүриһөө 173,7 килограмм һү һааһан байна.

Саянтын, Иволгын, Бага-Куналейн, Ехэ-Кударын МТС-үүд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ.

3. Тарбагатайн аймагай **КАЛИНИНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗДО** (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Болонев, парторганизациин секретарь нүхэр Власов) дамжуулгын Улаан туг энэ колхоздо үлөөгөөд, мянган түхэригэй мүнгэн шан барюулха. Энэ колхоз нёдондо жэлэй мартда орходоо байгша оной мартда 61 процентээр ехэ һү абажа, үнеэн бүриһөө 257 килограмм һү һаагаа, үнеэдэйнгээ тоо толгойе 9 процентээр олошоруулаа.

Иволгын аймагай «3 пятилетка», «8-ое Марта» болон Сэлэнгын аймагай «Путь Ильича» колхозууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ.

4. **КЯХТЫН СОВХОЗДО** (директорынь нүхэр Ильков, парторганизациинь секретарь нүхэр Афанасьев) дамжуулгын Улаан туг мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулха. Энэ совхоз нёдондо жэлэй мартынхида орходоо байгша оной мартда 2,8 дахин ехэ һү һаагаа, тиихэдэ үнеэн бүриһөө 245 килограмм һү һаагаа.

Бичурын, Борьёогой совхозууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ.

Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын Партийно-Правительствен делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээнэй дүн тухай

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

Венгриин Худэлмэришэнэй Социалистическэ партиин Центральна Комитедэй, Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно правительствын уряалаар Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци апрелиин 2-һоо 10 болотор Венгриин Арадай Республикада айлшалаа. КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев энэ делегацие толгойлоо.

Делегациин Венгридэ байха үедэ хэлсээн болоо. Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегацида оролсоһон хүнүүд: КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев (делегациие толгойлогшо), КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй Министр А. А. Громыко, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ В. В. Гришин, Украинын Коммунистическэ партиин Киевскэ обкомой Нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест, КПСС-эй Ленинградай горкомой Хоёрдохи секретарь А. П. Бойкова, Венгриин Арадай Республикада байдаг СССР-эй элшэн сайд Е. И. Громов гэгшэд хэлсээндэ хабаадаа. Хэлсээндэ хабаадаһан Венгриин Арадай Республикын Партийно-Правительственна делегацида нимэ хүнүүд ороо: ВСРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар (делегациие толгойлогшо), ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно правительствын Түрүүлэгшэ д-р Ференц Мюнних, ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гэй секретарь Дьердь Марошан, ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гэй секретарь Дьюла Каллаи, ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гэй секретарь Карой Кишш, ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, профсоюзуудай Бүхэвенгриин соведэй түрүүлэгшэ Миклош Шомоди, ВСРП-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн, ВСРП-гэй ЦК-гэй секретарь Йене Фок, ВНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр д-р Эндре Шик.

Нүхэдэй ёһоной, үгэеэ хүсэд ойлгоолсогын, хани халуун оршон байдалда хэлсээн үнгэрөө.

Фашистска богоолшолгоһоо Венгриин сүлөөлэгдэһөөр 13 жэлэй ойн—Венгриин үндэһэ яһатанай, бүгэдэарадай һайндэртэ Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци хабаадалсаа, тэрэшэлэн промышленна предприятинуудта, научна эмхи зургаануудта, кооперативна ажахынуудта хүрөө, ороной элдэб город, тосхонуудаар ябаа.

Венгриин Арадай Республикада байхадаа Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци партиина, гүрэнэй, ниитын олон ажал-ябуулагшадтай, хүдэлмэришэд, таряашадтай, интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй уулзажа, нүхэдэй ёһоор хөөрэлдөө. Иигэжэ уулзажа хөөрэлдэхэдөө тэдэнэр хоёр ороной хоорондын нүхэдэй ёһоной, ахадуугай харилсаае улам саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ тушаа олон асуудалнуудаар үнэн сэхээр һанамжаяа андалдаа.

Венгриин ажалшад ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда хүдэлжэ байна гэжэ Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци хараа. Социализмын агуухэ үзэл бодолдо хэлбэришэгүй этигэдэг байһанаа, социалистическэ лагериин бусад оронуудтай нягтаар харилсан, Эхэ оронойнгоо ерээдүй жаргалта һайхан байдалые байгуулхаар шиидэнхэй байһанаа Венгриин ажалшад харуулаа. Совет арадта Венгриин ажалшадай ямар ехээр дурладаг байһыень венгер-советскэ харилсаае улам хүгжөөн бэхижүүлхэ гэжэ тэдэнэй айхабтар ехээр шиидэнги байһые делегаци хараа. Харин венгеро-советскэ харилсаан ахадуугай ёһоной туһаламжын, пролетарска интернационализмын агуухэ гол ёһонуудта түшэглэн тогтоогдодог байна бшуу.

Венгриин Арадай Республикада байхадаа, Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци дайнай үнгэрһэнһөө хойшо венгер арадай түйлаһан ехэ амжалтые хараа, мүн хархис этэгээдүүдэй үүсхэһэн үймөөнэй хойноһонгуудые усадхаха, орон дотор арадай засаг бэхижүүлхэ хэрэгтэ амжаһан түйлалтануудынь хараа.

Советскэ Союзай үзүүлһэн политическэ, моральна дэмжэлтэнь хархис үймөөнэй хойшолонгуудые тон түргэнөөр усадхахадамнай нилээд ехэ туһа болоо. Тиихэдэ Советскэ Союзай экономическа туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар Венгриин Арадай Республикын Правительство ажахыда ушарһан бэрхэшээлнүүдые тон богонихон болзор соо дабажа, ажалгүй байдалай бии болохо аюулые, орон дотор саарһан мүнгэнэй үнэгүй болохо ябадалые зайсуулаа гэжэ Венгриин Арадай Республикын Партийно-Правительственна делегаци өөрынгөө зүгһөө онсолон тэмдэглэхые шухалада тоолобо.

**

Хэлсээнэй үедэ хоёр делегаци өөһэд өөһэдынгөө партиин, оронуудайнгаа дотоодын асуудалнууд тухай бэе бэедээ хэлэжэ үгөө, мүн Советскэ Союз Венгриин Арадай Республика хоёрой нүхэдэй ёһоной харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тушаа һанамжаяа андалдаа, тэрэшэлэн уласхоорондын байдал тухай, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй шухала асуудалнууд тухай хөөрэлдөө. Һанамжаяа андалдаһанайнгаа һүүлээр, бүхы зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар нэгэн адли һанамжа баримталдаг байһан тухайгаа Делегацинууд мэдүүлээ.

1957 оной мартын 28-да Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын Правительствонуудай абаһан Хамтын декларациие бэелүүлгэ хоёр ороной ахадуугай ёһоной харилсаае улам нягтаруулан хүгжөөхэ, совет, венгер арадуудай хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа болоо гэжэ хоёр делегаци ханангяар тэмдэглэбэ. Советскэ Союз Венгриин Арадай Республика хоёрой хани барисаае бэхижүүлхэ, холбоо харилсааень үргэдхэхэ зорилгоор хэдэн шухала нимэ хэлсээнүүдтэ гар табигдаа: Венгриин газар дээрэ саг зуура байһан советскэ сэрэгэй ямар эрхэтэй байха тухай Хэлсээн, хоёр гүрэнэй эрхэтэн хүнүүдэй ямар гүрэнэй эрхэтэн байха тухай асуудалые гуримшуулха тушаа Конвенци, Консульска Конвенци, мүн хоёр ороной харилсаанда хабаатай бусад хэлсээнүүд мүнөө үедэ бэлэдхэгдэжэ байна.

Советскэ Союз болон Венгриин Арадай Республикын экономическа холбоо харилсаан 1957 оной мартын 28-да абтаһан хамтын Декларацида хэлэгдэһэн гол ёһонуудай үндэһөөр амжалтатайгаар хүгжэнэ гэжэ хоёр делегаци ехэ ханангяар тэмдэглэбэ. Энэ декларациин ёһоор, 1958—1960 онуудта эд товарнуудые бэе бэедээ худалдаха тухай удаан болзорой хэлсээндэ гар табигдаһан байгаа. Тус хэлсээнэй ёһоор Венгри промышленна предприятинуудаа хүсэд дүүрэнээр хүдэлгэхэ аргатай болоо, харин Советскэ Союз промышленна үйлэдбэриһээ эд товарнуудые Венгриһээ худалдан абаха болоо.

Саашадаа улам ехэ эд товарнуудые бэе бэедээ худалдадаг байха гэжэ удаан болзорой худалдаа наймаанай Хэлсээн соо хараалагдана. Венгриин Правительствын гуйлтаар, мүн Венгриин экономикые саашадань дэбжээлгэдэ туһа хүргэхые эрмэлзэн, Советскэ Правительство Венгридэ нэмэлтэ экономическа туһаламжа үзүүлээ. Энэ туһаламжын ашаар металлургическа, машина бүтээлгын, электротехническэ, химическэ нефтиин, хүнгэн промышленностиин, мүн транспорт, промышленностиин бусад һалбаринуудай предприятинууд баригдаһан, шэнэлэн заһагдаһан байна.

Советскэ Союз Венгриин Арадай Республика хоёрой хоорондо научно-техническэ холбоо харилсаа удаан сагай болзороор тогтоожо үргэдхэхэ тухай, тэрэ тоодо сильноточно, слаботочно түхеэрэлгэ, прибор, дизель-мотор бүтээлгые харилсан эрхилхээр тухай хэлсэгдээ.

Оронуудайнгаа арадуудай экономикые, ажабайдалыень саашадаа һайжаруулхын тулада арадай ажахын хүгжэлтын түсэбые урданайхиһаа ехээр бэе бэетээ хөөрэлдэжэ зохёохо, тиихэдээ орон бүхэнэйнгөө экономикын арга боломжые, саашадаа хүгжэхэ харааень али болохоор хараада абаха шухала гэжэ хоёр делегаци онсолон тэмдэглэбэ.

Хоёр орон эрдэм ухаанай, соёл культурын талаар аша үрэтэйгөөр, амжалта ехэтэйгээр харилсан ажаллана гэжэ Делегацинууд ехэ ханангяар тэмдэглэнэ. Эрдэм ухаанай, соёл культурын талаар харилсан ажаллажа туйлаһан амжалтанууд совет-венгер хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болојо, хоёр арадуудай соёл культурые ехээр баяжуулаа. 1957 ондо Венгриин эрдэм ухаанай, соёл культурын олон түлөөлэгшэд Советскэ Союзда ошожо ерээ. Мүн советскэ наука, культурын олон мэдээжэ ажал-ябуулагшад Венгридэ ошоод ерээ. Иигэжэ бэе бэедээ ябалсажа байхадаа, хоёр ороной эрдэм ухаа, соёл культура хүгжөөхэ хэрэгтэ бии байһан урданай ехэ баялигтай хоёр оронойимнай түлөөлэгшэд танилсана. Мүнөө социализмын үедэ наука, соёл культура хүгжөөхэ хэрэгтэ хизаарлашагүй ехэ арга боломжо бии болонхой. Соёл культурын, эрдэм ухаанай холбооe бүри саашадань хүгжөөхэ зорилгоор 1958 ондо соёлой талаар харилсан ажаллаха түсэбтэ, мүн хоёр ороной Наукын академинүүдэй хоорондо болоһон хэлсээндэ гар табигдаа.

Хоёр ороной хоорондохи соёл культурын холбооe саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэ Советскэ Союзда болон Венгриин Арадай Республикада байдаг хани барисаанай Бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие Делегацинууд үндэрөөр сэгнээд, эдэ организацинуудые али болохоор дэмжэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

**

Бэеэ хамгаалха Варшавска договорой үүргэ, удхашанар тухай Делегацинуудай нэгэн адли һанамжа баримталдаг байһаниинь хэлсээнэй үедэ элирээ. Сэрэгэй Хойто-Атлантическа бүлэглэлэй дайнда улам ехээр бэлэдхэжэ байхадань, Варшавска договорой гэшүүн-оронуудай аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ энэ договор шухала удхашанартай байна.

Социалистическэ гүрэнүүдэй нэгэдэмэл лагериин бүлэдэ нягтаар жагсанги байхадань лэ, социалистическэ орон бүхэн национальна бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй байжа шадаха гэжэ нэгэн дуугаар тэмдэглэгдээ. Тиигээд социалистическэ оронууд нэгэ лагерьта орожо нэгэдэн жагсахадаа, бэе бэедээ туһаламжа үзүүлхэ, бүрин тэгшэ эрхэтэй байха, бэе бэеынгээ газар уһые, гүрэнэйнгөө бэеэ даанхай байдалые, эрхэ сүлөөе хүндэлэлсэхэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ оролсохогүй гэһэн гол ёһонуудые баримталдаг. Социалистическэ гүрэнүүдэй энэ жагсаал нэгэдэлынь ямар нэгэн ондоо гүрэндэ эсэргүү зорилгоор эмхидхэгдэһэн бэшэ, харин бүхы арадуудай аша туһада алба хэжэ, империалистнуудай эзэрхэг түримхэй түсэбүүдээ бэелүүлхэ гэхэдэнь тойбо татана, эб найрамдалай, хүгжэлтын улам бэхижэжэ байгаа, түрүү хүсэнүүдые дэмжэнэ.

Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика гадаадынгаа политика ябуулхадаа, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал тогтонижоруулхын тулада хүсэн түгэс социалистическэ лагериие улам саашадань бэхижүүлжэ, нягтаруулан жагсааха зорилготой. Марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталай нэгэ ниитэ байһан дээрэһээ, коммунистическэ общество байгуулха гэһэн нэгэл уг зорилготой байһан дээрэһээнь, тэдэнэй зохёон байгуулхы амгалан ажалыень эбдэхэ гэһэн ямаршье һэдэлгэнүүдтэ социалистическэ гүрэнүүдэй хатуу харюу үгэхөөр шиидэнхэй байһан дээрэһээнь бии болоһон эдэнэй бата нэгэдэлые ямаршье хүсэн эбдэжэ, таһалжа шадахагүй.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай бүхы асуудалнуудаар хоёр делегациин адли һанамжа баримталдаг байһаниинь хэлсээнэй үедэ тодороо.

1957 оной ноябрьда Москвада гар табигдаһан, коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Декларациин, Эб найрамдалай манифестын гол ёһонуудта, һургаалдань үнэн сэхэ байдаг Советскэ Союз болон Венгриин Арадай Республика арадуудай бодото дээрээ аюулгүй байхын түлөө, шэнэ дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ эб найрамдалай бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлэн жагсаалгада али болохоор туһалха гээшэ шухалын шухала зорилгомнай мүн гэжэ тоолоно.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ шанга байдалые һуларуулха, буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгые болюулха, шэнэ дайнай болохо аюулые зайсуулха талаар тодорхой, хойшолуулагдашагүй абтаха хэмжээнүүд тухай хэлсээ хэхэ гээшэ мүнөө үеын уласхоорондын байдалай гол шухала асуудал мүн байһаар гэжэ Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика тэмдэглэнэ. Юуб гэхэдэ, шэнэ дайн манай үедэ хүн түрэлтэндэ айхабтар хүндэ хүшэр хойшолонгуудтай байха байна бшуу. Правительствонуудай Толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай зүблөөе ойрын сагта зарлаха гээшэ энэ талаар шухала алхам болохо байна гэжэ хоёр делегаци гүн сэхээр этигэдэг байһанаа мэдүүлбэ.

Эгээл дээдэ тушаалтанай зүблөөн дээрэ хэлсэхэ гэжэ Советскэ Правительствын дурадхаһан асуудалнуудай һайн тээшээ шиидхэгдээ һаань, Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа хамгаалха һайн гурим байгуулха хэрэгэй бодото үндэһэ һуури бии болохо бэлэй. Энэ ушар эб найрамдал тогтонижоруулха хэрэгтэ онсо удхашанартай гээшэ. Юундэб гэхэдэ, 50 шахуу жэлэй туршада имагтал Европа шуһата дайнай хоёр дахин үүсхэгдэһэн газар байгаа. Эдэ дайнууд Европын арадуудта тоолошогүй ехэ гарза хохидол ушаруулаа юм.

Хойто-Атлантическа бүлэглэлдэ ородог гүрэнүүдэй, мүн Варшавска договорой организацида хабаатай гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ баталбал, тон ехэ удхашанартай хэрэг бүтэхэ һэн. Мүнөө үеын эрхэ байдалда, уласхоорондын хойшолуулагдашагүй шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада хэмжээ абаха гэһэн эрилтэ арадуудай улам эрид шангаар табижа байһан үедэ, иимэ хэлсээн батала гдабал, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанай түгшүүрилые һуларуулгада эхин табигдаха, мүн уласхоорондын харилсаанай хүгжэлтэдэ шухала хубилалта болохо бэлэй.

Атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые дары сагтаа хаа хаанагүй болюулха, Германида, мүн НАТО-до болон Варшавска договорто хабаатай бусад гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг гадаадын сэрэгэй тооe хорооохо, ядерна, ракетнэ буу зэбсэгһээ сүлөө газар Европын тэг дунда бии болгохо гэһэн хойшолуулагдашагүй шухала асуудалнуудые уласхоорондын бусад яаралтай асуудалнуудтай хамта шиидхэлсэхээр бэлэн, шиидэнхэй байһан тухайгаа Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика мэдүүлнэ.

Атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые Советскэ Союзай зүгһөө болюулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй абаһан Тогтоолой түүхэтэ ехэ удхашанартай байһыень Венгриин Арадай Республикын Делегаци тэмдэглэнэ. Арадуудай хоорондо эбтэй эетэй байдал хангаха, атомна, водородно буу зэбсэгэй туршагдахада хүн зоной махабадада ушаруулагдажа байһан аюулые зайсуулха гэжэ эрмэлзэн, энэрхы сэдьхэлээр абаһан энэ шиидхэбэри бүхы арадуудай аминай шухала аша туһатай тааралдана, тиигээд бүхы дэлхэйн гүрэнүүдэй хоорондо этигэл найдабари тогтоохо хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ хубита болоно. Энэ шиидхэбэримнай атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые **бүхы оронуудай зүгһөө хэтэ мүнхэдөө** хаа хаанагүй болюулха арга боломжо бии болгобо.

Ядерна буу зэбсэгтэй бусад гүрэнүүд атомна, водородно буу зэбсэгые тэһэлэн туршахаяа мүн лэ дары сагтаа болижо, арадуудай хоорондо эб найрамдал тогтонижоруулха агууехэ хэрэгтэ өөһэдынгөө зүгһөө хубитаяа оруулха бэзэ гэжэ хоёр делегаци найдана.

Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика буу зэбсэг хуряаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхын хойноһоо тэмсэнэ, тиигээд буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхэ, дайн сэрэгтэ бэлэдхэхэ гэһэн НАТО-гэй гэшүүн-гүрэнүүдэй бэелүүлжэ байгаа хэмжээ-ябуулгые эрид буруушаана. Советскэ Союзай, социалистическэ бусад гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые хохидуулха, тиигээд сэрэг дайнда бэлэдхэн, эзэрхэг түримхэй политикаяа бэелүүлхэдэнь Хойто-Атлантическа бүлэглэлдэ хабаадагшадые бүри шунахайруулха һанаатайгаар НАТО-гэй гэшүүн оронуудай буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал хаража үзэхэдөө хэдэг бүхы һэдэлгэнүүдые хоёр делегаци мүн лэ буруушаана. Бүхы түхэлэй «хүйтэн дайн» болюулагдаха ёһотой, зарим оронуудта хэгдэдэг дайнай номнол болюулагдаха ёһотой, бүхы дэлхэйн оронууд хоорондоо экономическа холбоотой, мүн худалдаа наймаа үргэнөөр хэдэг болохо ёһотой гэжэ хоёр делегаци урдынхидаал адли эрид шууд тоолоно. Эдэ бүгэдэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондо этигэл найдабари бии болгохо эгээл бата бэхи үндэһэ һуури мүн.

Ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг сэрэгэй базанууд үгы болгогдохо ёһотой гэжэ Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика эрид шууд тоолоно. Юундэб гэхэдэ, гол түлэб эдэ базануудай бии дээрэһээл гүрэнүүд бэе бэедээ һэжэглэнгеэр хандадаг, бэе бэедээ этигэдэггүй байна гээшэ. Тэрээнһээнь болоjo, уласхоорондын харилсаан муудана.

Баруун Германиин армиие атомна, водородно зэбсэгтэй болгохо эрхэ түлөөлэлгэ Федеральна Правительствода олгоһон шиидхэбэри Германиин Федеративна Республикын бундестагай гаргаһандань хоёр делегаци ехээр һанаата болоjo байһанаа мэдүүлнэ. Баруун Германиин газар дээрэ гадаадын атомна, ракетнэ базануудые бии болгохо бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһандань эдэнэр мүн лэ һанаата болоно. Юундэб гэхэдэ, Баруун Германиин нимэ политика ябуулжа байһан дээрэһээ болоjo, дэлхэйн хоёрдохи дай үүсхэхэ гэжэ гитлеровскэ Германиин бэлэдхэл хэжэ байһантай адлишуу байдал мүнөө Европодо бии болоjo байна бшуу. Атомна дайнда бэлэдхэхэ—хосоролгын, аюулта замда ФРГ-е оруулхагүй хүсэнүүд Баруун Германида байха бэзэ гэжэ хоёр делегаци найдана. Юундэб гэхэдэ, энэ газар дээрэһээ бүхы юумые хамажа хаяха дайнай гал дүлэн түбхын түрүүндэ Баруун Германиин газар дээгүүр орьёлон гараха байна бшуу.

Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудал Германиин бэеэ даанхай хоёр гүрэнэй—Германска Демократическа Республикын, Германиин Федеративна Республикын өөһэдынь лэ шиидхэхэ асуудал гэжэ хоёр делегаци тоолоно. ГДР-эй правительствын дурадхаһанай ёһоор, Германиин конфедераци байгуулха гээшэ Германиин нэгэдэлые амгалан тайбанаар һэргээхэ түрүүшын алхам болохо байгаа гэжэ Делегацинууд тэмдэглэнэ. Германска Демократическа Республикын энэ дурадхалые Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика сүм дэмжэнэ.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрогшо түрүүшын хэмэл одонуудые табижа, наука, техникэдээ Советскэ Союзай түйлаһан айхабтар ехэ амжалтанууд урдань мэдэгдээгүй байһан байгаалиин жама ёһонуудые элирүүлэн, хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ талаар бүхы дэлхэйн оронуудай харилсан ажаллаха шэнэ, урдань үзэгдөөгүй арга зам нээбэ гэжэ Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика тоолоно. Советскэ Союзай дурадхаһанай ёһоор, замбуулинай дайдые сэрэгэй зорилгоор хэрэглэхэ ябадал хорихо, ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг гадаадын сэрэгэй базануудые усадхаха тухай хэлсээн баталагдабал, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар дэлхэйн олон оронуудай харилсан ажаллаха зам нээгдэхэһээ гадна, буу зэбсэг хуряаха асуудалые бүхы дээрэнь шиидхэлгэдэ туһа болохо алхам мүн гэжэ хоёр делегаци тоолоно.

Хооһон арсалдаа үүсхэхэ элдэб асуудалнуудые, жэшээнь, Зүүн Европын оронуудтахи байдал тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ табижа, гүрэнүүдэй бэе бэеэ үзэн ядаха ябадал үүсхэхэ, уласхоорондын политическэ оршон байдалые муудуулха дуратай хүсэнүүдэй эдэ бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн, эрид шууд тэмсэхэ гэжэ Советскэ Союзай, Венгриин Арадай Республикын эрид шиидэнхэй байһан тухайда хоёр делегаци дахин мэдүүлээ. Арадай демократическа оронуудай, мүн бэеэ даанхай ямаршье ондоо ороной гүрэн түрын байгуулалта тухай асуудал уласхоорондын зүблөөнүүдтэ зүбшэгдэхэ асуудал бэшэ юм гэжэ Советскэ Союз, Венгриин Арадай Республика шууд мэдүүлнэ. Ушарынь, эдэ оронуудай арадууд тус асуудалые үни хада шиидхээд, социализм байгуулха замда батаар оронхой. Арадай демократиин оронуудтахи байдал тухай асуудалые зүбшэн хэлсүүлхэ гэһэн һэдэлгэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставай гол ёһонуудтай оройдоошье тааралданагүй, мүн бэеэ даанхай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо гэһэн буруу ябадал гээшэ гэжэ хоёр делегаци тоолоно. Энхэ амгалан байдалда тон харша байһан дээрэһээнь эдэ мэтын һэдэлгэнүүдые хоёр делегаци шууд буруушаана.

«Хүйтэн дайе» усадхаха, буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхэеэ болихо тухай хэлсээе буруу һүргэхэ гэһэн дээрэһээл, Зүүн Европын арадай демок[ратиин] оронуудтахи байдал тухай асуудал табигда[...] Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудалые улас[хоорон]дын зүблөөнэй үзэмжэдэ табиха гэһэн эрилтэ[...] гэжэ һанахаһаа бэшэ аргагүй. Германиие нэг[эдүүлхэ] тухай асуудал Германиин бэеэ даанхай хоёр г[үрэнэй] өөһэдынь лэ шиидхэхэ асуудал гээшэ. Мүн я[...] бодолгүйгөөр, түргэнөөр буу зэбсэг бүтээлгые [бо]люулха, дайнай аюул зайсуулха гэхэ мэтэ хой[шолуу]лагдашагүй шухала асуудалнуудые хаража [...] тулада эгээн дээдэ тушаалтанай зүблөө зарл[аха гэ]һэн түсэбые бурууттуулха, үглөөдэр яаха гээш[э ...] гэжэ арад зоной һанааень хододоо зобоолгож[о ...]ха, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэеэ үзэн ядалг[а ...] бэедээ этигэхэгүй ябадал улам һүжэрөөхэ, дай[...] мэнэ мэнэ болохо гэжэ хашхаралдаха, тиигээд [...] захил бүтээлгэжэ, айхабтар ехэ олзо оруулжа[...] гэһэн зорилгоор эдэ бүгэдэ хэгдэнэ гэжэ тоол[охоһоо] бэшэ аргагүй.

Үндэһэ яһатанаа сүлөөлхын түлөө тэмсэл хэ[жэ байһан] колониальна, дулдыданги оронуудай арад[уудтай] бүрин һаналаа нэгэдэнги байһанаа Советскэ [Союз,] Венгриин Арадай Республика мэдүүлнэ гээд х[оёр де]легаци тэмдэглээ. Нэгэ ороной нүгөөдэеэ эзэрх[эглэн ...]лаха гурим бологшо колониальна системын үгы [бо]лалажа байһан ушар түүхын зайлашагүй да[...] мүн гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Мантай һайн харилсаатай болохые хүсэһэн [...]нүүдтэй харилсаагаа һэргээхэ гү, али шэнээр то[гтоохо] гэжэ Венгриин Арадай Республикын эрмэлзэж[э байһан] тухайда Венгриин Арадай Республикын П[артий]но-Правительственна Делегаци мэдүүлээ. Хүр[...]стритай харилсаагаа һайжаруулхын тулада Ве[нгриин] Арадай Республикын бэелүүлжэ байһан хэмж[ээнүүд] ехэ удхашанартай гэжэ тэрэ тоолоно. Али а[...] гаашье бэеэ даанхай байдалые мэдэржэ, бэе б[эедээ] дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохогүй гэһэн гол ёһ[ые] сахин, Венгри Австри хоёрой харилсан ажалла[...]лоо һаань, Европодо энхэ амгалан, аюулгүй [байдал] тогтоохо хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болохо һэн. Ве[нгриин] Арадай Республикын Правительствын энэ һан[...] бүрин зүбшөөжэ байһанаа Советскэ Союзай П[артий]но-Правительственна делегаци өөрынгөө зүгһ[өө мэ]дүүлнэ.

Арадуудай хоорондо эб найрамдал тогтониж[уулжа] бэхижүүлхэ, «хүйтэн дайе» болюулха, буу [зэбсэг] түргэнөөр бүтээхэеэ болихо, ехэ багашье һаань [...]гүй—бүхы гүрэнүүдэй хоорондо холбоо харил[саа үр]гэдхэхэ гэһэн һайн һайхан зорилгонуудые ям[...] ниитын байгуулалтатай гүрэнүүд, эбтэй эетэйгэ[эр ...]гэ оршон байлгын гол ёһонуудые сахибал, б[...]жэ шадаха гэжэ ехээр этигэдэг тухайгаа, эдэ г[...]нуудые мүнөө дэлхэйн олон гүрэн мэдэрээ гэжэ [...]дог байһан тухайгаа Советскэ Союзай болон [Венг]риин Арадай Республикын Партийно-Правител[ьствен]на делегацинууд мэдүүлнэ.

***

Советскэ Партийно-Правительственна деле[гаци] Венгриин Арадай Республикада байха үеэр, Со[ветскэ] Союзай Коммунистическэ партиин түлөөлэгшэ[д бо]лон Венгриин Хүдэлмэришэнэй Социалистическ[э пар]тиин түлөөлэгшэдэй хоорондо партийна харил[саанай] асуудалнуудаар һанамжанууд хэлсэгдээ. Н[үхэдэй] ёһоной, хани халуун оршон байдалда үнгэргэ[һэн] хөөрэлдөөнүүд юу харуулааб гэхэдэ, бүхы [...] хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар хоёр парти тон а[дли һа]намжатай байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин [болон] Венгриин Хүдэлмэришэнэй Социалистическэ п[артиин] делегацинуудай хоорондо хэгдэһэн хэлсээн [...] 1957 оной мартын 28-да Москвада гар табигда[һан мэ]дүүлгэтэй бүрин тааралдуулагдан, КПСС [ВСРП] хоёрой хоорондын харилсаан хүгжэнэ гэжэ хоё[р пар]тиин түлөөлэгшэд тэмдэглэбэ. Тэрэнһээ хойшо [үнгэрэ]һэн сагай туршада хоёр партиин харилсаан б[эхи]хижээ, тиигээд хоёр партиие һонирхуулжа бай[һан ...]халын шухала бүхы асуудалнуудые бэе бэедээ [...]сэжэ байха зорилгоор КПСС ВСРП хоёр саг[...]жын холбоотой болонхой.

Марксизм-ленинизмын хэлбэришэгүй гол ёһо[нуудта] түшэглэн, Венгриин Хүдэлмэришэнэй Социали[стиче]скэ партиин зүб политика ябуулһанай ашаар [Венг]риин Арадай Республикын экономическа, мүн [...]дын политическэ байдал түргэнөөр гуримшуу[лагдаа] гэжэ КПСС-эй, ВСРП-гэй түлөөлэгшэд нэгэн д[ууга]ар тэмдэглэбэ. Венгриин ажалша арадай аминай ш[ухала] аша туһада, хүсэл бодолдонь сүм таарал дадаг [по]литика ябуулхадаа, ВСРП социалистическэ р[еволю]циин, социализм байгуулгын ниитэ хуули ёһые [Венг]риин Арадай Республикын бодото түүхэ дээрэ[...]раһан онсо эрхэ байдалтай ухаансараар таар[уу]лан хэрэглэнэ.

КПСС ВСРП хоёрой түлөөлэгшэдэй аша үрэт[эйгээр] һанамжаяа хэлсэһэн, ушар ахадуу коммун[истиче]скэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэг[шэд] хоёр талаһаа уулзажа байгаа һаань, хэлсээнгүй [...]тай гэжэ харуулба. Хоёр партиие һонирхуулда[г асуу]далнуудые сугтаа зүбшэн хэлсэхын тулада [...] даашье уулзажа байха дуратай байһанаа түлөө[лэгшэд] мэдүүлээ. Гэхэтэй хамта уласхоорондын хүдэ[лмэри]шэнэй, коммунистическэ хүдэлөөнэй аша туһад[а аха]дүү коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй олон па[ртиин] түлөөлэгшэдэй уулзалга байд гээд лэ эмхидхэж[э бай]бал, ехэ һайн гэжэ хоёр партиин түлөөлэгшэд то[олоно.] 1957 оной ноябрьда Москвада болоһон ахадүү [парти]нуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн уласхоорондын [ком]мунистическэ хүдэлөөнэй нэгэдэл жагсаалые [бэхи]жүүлхэ хэрэгтэ, арадуудай хоорондо энхэ тайба[н бай]дал тогтоохо хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болоо гэж[э хоёр] делегаци тоолоно.

Хүдэлмэришэнэй, коммунистическэ хүдэлөөн[дэ] бии байһан оппортунистическэ үзэлнүүдтэ эсэрг[үү,] марксистско-ленинскэ һургаалай арюун сэбэр б[айда]лай түлөө тэмсэхэ гээшэ шухала удхашанартай хэрэ[г гэжэ] хоёр партиин түлөөлэгшэд тэмдэглэнэ.

Мүнөө үедэ империалистическэ хархисууд ком[муни]стическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудые, тэдэнэй [нэгэ]дэлые, тэдэнэй жагсаал эмхидхэлые һуларуулх[аар] бүхы шадалаараа оролдожо байна. Тиигээд д[...] арадуудай дунда коммунизмын үзэл бодолой [...] ехээр нэбтэрхэ ябадалда һаад хэхэ зорилгоор т[...] марксизм-ленинизмые шалган хубилгаха гэһэн [һэ]дэлгэ али болохоор дэмжэжэ коммунисти[ческэ,] хүдэлмэришэнэй партинуудай зэргэнүүдтэ [...]ха гэжэ оролдоно. Тиимэһээ партиин нэгэдэлд[э] аюул ушаруулжа байһан ревизионизмда эсэргү[...]сэл эрид шууд саашадаашье үргэлжэлүүлхэ [...] нангин уялгамнай гэжэ хоёр парти тоолоно.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын Партийно-Правительственна делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээнэй дүн тухай

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

(Түгэсхэл)

...худэлмэришэнэй, коммунистическэ хүдэлөөндэ ...дэг догматизм, сектантство гэдэгүүд марксизм-...измын теориин хүгжэлтэдэ һаад хэнэ, тодорхой ...байдалда тэрэнние ухаансараар хэрэглэхэ гэхэдэ ...татана, тиигээд ямар нэгэн ороной тодор-...байдалые шэнжэлжэ үзэхын орондо, номойхёор ...асуудалые шиидхэхэ ябадалда хүргэнэ. Тии-...догматизм, сектантство гэдэгүүд мүн аюултай КПСС-эй, ВСРП-гэй түлөөлэгшэд тэмдэглэбэ. ...элнүүд партиие олониитэтэй холбоогүй болгоно, ...тэдэнние баримталбал, хүдэлмэришэн анги ...туйлажа шадахагүй, социализм байгуулжа ...агүй гээшэ.

...летарска интернационализмын ленинскэ гол ёһо-...хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһанаа Советскэ ...Коммунистическэ парти, Венгриин Хүдэлмэ-...эй Социалистическэ парти онсолон мэдүүлээд, ...дай хоорондо үзэн ядалга, үһөө хиһаа үүсхэхэ ...оор национализмые хэрэглэхэ гэһэн дайсадай һэдэлгэнүүдтэй саашадаашье хоёр парти эрид шууд тэмсэхэ юм гэжэ тэмдэглэбэ.

КПСС ВСРП хоёрой ахадүүгэй холбоое саашадаа үргэдхэхэ зорилгоор тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хоёр партиин түлөөлэгшэд хэлсээнэй үедэ мүн лэ зүбшөө.

***

Хэһэн хэлсээмнай айхабтар ехэ аша үрэтэй байба гэжэ Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын Партийно-Правительственна делегацинууд тэмдэглээд, политика, экономико болон соёл культурын бүхы һалбаринуудаар хоёр ороной саашадаашье нүхэдэй ёһоор харилсан ажаллаха бүхы арга боломжо бии гэжэ тодоруулаа. Өөһэдынгөө арадуудай аша туһын тулада харилсаагаа саашадаашье хүгжөөхөөр эрид шиидэнхэй байһан тухайгаа тэдэнэр мэдүүлээ. Энэ ушар социалистическэ лагериин оронуудые ахадүүгэй ёһоор саашадань нэгэдхэн жагсаахада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтонижоруулхада туһа болохо байна.

...скэ Союзай Коммунистическэ партиин ...ральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, ...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
Н. ХРУЩЕВ.

Венгриин Хүдэлмэришэнэй Социалистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Венгриин Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно правительствын Гүрэнэй Министр
Я. КАДАР.

...дапешт, 1958 оной апрелиин 9.

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациие будапештынхид халуунаар үдэшэн мордохуулба

...ДАПЕШТ, апрелиин 10. (...С-эй тусхай корр.). КПСС-эй ...эй Нэгэдэхи секретарь, СССР-...министрнүүдэй Соведэй Түрүү-...э Н. С. Хрущев (делегациие ...логшо), КПСС-эй ЦК-гэй ...иумэй гэшүүн, СССР-эй Ми-...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын ...хи орлогшо Ф. Р. Козлов, ...эй Гадаадын хэрэгүүдэй ми-... А. А. Громыко, ВЦСПС-эй ...эгшэ В. В. Гришин, Украи-...КП-гэй Киевскэ обкомой нэгэ-...секретарь П. Е. Шелест болон ...С-эй Ленинградай городской ...едэй хоёрдохи секретарь А. П. ...ва гэгшэдһээ бүридэһэн Со-...э Союзай Партийно-Прави-...твенна делегаци апрелиин 10-...Будапештһээ Эхэ ороноо буса-...мордобо.

...нгриин Хүдэлмэришэнэй Социа-...тическэ партиин ЦК-гэй Нэгэдэ-...екретарь Янош Кадар, Венгриин ...й Республикын Президиумэй ...лэгшэ Иштван Доби, Венгриин ...лмэришэн-таряашанай рево-...онно правительствын түрүүлэг-...Ференц Мюнних, ВСРП-гэй ЦК-...политбюрогой гэшүүд, ВСРП-...ЦК-гэй гэшүүд, министрнүүд, ...ниин ниитын ажал-ябуулагшад, наука болон культурын түлөөлэгшэд, Венгриин арадай армиин генералнууд, офицернүүд, Будапештдэ түлөөлэгдэһэн хэдэн посольство, миссинүүдэй толгойлогшонор, Венгриин ниислэлэй олон мянган ажалшад венгриин болон советскэ тугуудаар шэмэглэгдэһэн Ферихель аэродром дээрэһээ Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациие үдэшөө. СССР-һээ Венгридэ байдаг Элшэн сайд Е. И. Громов болон советскэ посольствын бүхы состав Партийно-Правительственна делегациие мүн үдэшэлсэбэ.

Аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагданхай.

9 час 55 минута. Баярай дохёо зэдэлжэ, Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациин аэродром дээрэ ерэһэн тухай сонсхобо. Аэродром дээрэ нэрьемэ альга ташалга болоно. Венгриин Арадай Республикын, Советскэ Союзай гимннүүд зэдэлнэ. Н. С. Хрущев Янош Кадар хоёр хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа гарана. Удаань советскэ делегациие толгойлогшо ВНР-эй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, дипломадуудтай, арадай армиин генерал болон офицернүүдтэй, Венгриин ниислэлэй ажалшадай түлөөлэгшэдтэй мэндэшэлэлсэнэ. Пионернүүд советскэ айлшадта сэсэгүүдые барюулна.

Н. С. Хрущев, делегациин гэшүүд болон Венгриин хүтэлбэрилэгшэд сугларагшадай альга ташалгаар, амаршалгын үгэнүүдээр угтагдан, аэропортын байшангай урда тодхогдоһон трибуна тээшэ ошобо.

Советскэ Партийно-Правительственна делегациие толгойлогшо Н. С. Хрущев үгэ хэлээ.

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ альга ташалгаар, «Ура!» хашхаралгаар амаршалгын үгэнүүдээр нэгэнтэ бэшэ таһалдуулагдаһан байна.

Удаань Янош Кадар сугларагшадта халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ.

Митингдэ хабаадагшад партийна гимн—«Интернационал» согтой дорюунаар дуулаа.

Советскэ айлшад нэрьемэ альга ташалган доро, «Венгеро-советскэ хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн үгэнүүдээр үдэшэгдэн, самолёт тээшэ ошоно. Мүнгэн сагаан үнгэтэй, асари томо «ТУ-104» самолёт нютагай сагаар 10 час 50 минутада агаарта дэгдэн гаража, Москва тээшэ шэглэн ниидэбэ.

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци Венгриһээ бусажа ерэбэ

...нгриин Арадай Республикада ...лаад ерэһэн КПСС-эй Цент-...а Комитедэй Нэгэдэхи секре-... СССР-эй Министрнүүдэй Со-...Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев ...тэй Советскэ Союзай Пар-...-Правительственна делегациие ...иин 10-да Москвагайхид ха-...ар амаршалан угтаа.

...СР-эй Гүрэнэй тугуудаар шэ-...гдэһэн Внуковска аэродром ... «ТУ-104» самолёдой Буда-...ээ ерэхэдэ, ниислэлэй ажал-... олон мянган түлөөлэгшэд ...һан байгаа.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, СССР-эй министрнүүд, мүн дипломатическа түлөөлэлгын толгойлогшонор угтагшадай дунда байлсаа.

Партийно-Правительственна делегациин гэшүүд ехэ митингын болохо газарта В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион тээшэ ошоно.

Владимир Ильичын нэрэмжэтэ заводой слесарь С. А. Антонов, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. А. Трапезников болон Москвагай энергетическэ институдай студентка М. В. Коломейцова гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Бурят-Монголой профсоюзуудай союзхоорондын V конференци

Профсоюзуудай областной союзхоорондын табадахи конференци апрелиин 9—10-да Улан-Удэдэ болоожо, профсоюзуудай областной Соведэй хоёр жэлэй хугасаада хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаа. Мүн облпрофсоведые, СССР-эй профсоюзуудай XII съездэ ошохо делегадуудые һунгаһан байна.

Бурят-Монголой профсоюзуудай областной Соведэй хүдэлмэри тухай облпрофсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Шевченко** тоосоото элидхэл хээ.

—Тоосоото үе соо түүхэтэ ехэ удхашанартай событинууд болоо,— гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. — КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, совет хүнүүд коммунистическэ байгуулалтада шэнэ амжалта туйлаһан байна. Промышленностиин амжалтатайгаар хүгжэһэнэй, хүдөө ажахын үйлэдбэриин эрид ехээр дэбжээгдэһэнэй ашаар ажалшадай байдал улам саашадань һайжаруулха ехэ хэмжээнүүд һүүлэй хоёр жэл соо абтаа.

Эхэ оронойнгоо ажахы болон соёл гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ советскэ профсоюзууд өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулалсадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ совет арад профсоюзуудай табин жэлэй алдарта ойе үргэнөөр тэмдэглээ һэн.

— КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй тогтоол профсоюзуудай ажабайдалда угаа ехэ удхашанартай,—гэжэ элидхэлшэ саашань хэлэбэ.

Партиин ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухай профорганизаци бүхэн мүнөө гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй гээшэ.

Промышленностиин, барилгын хэрэгые шэнэ ёһоор хүтэлбэрилдэг болоһонһоо уламжалан, профорганизацинуудай үүсхэл эдэбхиие бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ аргатай болообди.

Республикын промышленность 1956—1957 онуудта продукт гаргаха гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлнэ. Мүнөө жэлдэ «Забайкаллес» комбинат, паровозо-вагонно завод, сэмбын фабрика, Галуута-Нуурай рудоуправлени, бусад олохон предприятинууд гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Колхозно тосхоной ажалшад ехэ хүдэлмэри хээ. Үнгэрһэн хоёр жэл соо 75 мянга шахуу гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилэгдээ. Хүдөө ажахын продукт бүри элбэгээр абтана.

Ажалшадай эдэбхи хэшээлэй дээшэлһэнэй, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй, фабрика, заводуудай комитедүүдэй месткомуудай зүгһөө мүрысөө хүтэлбэрилгые зарим зэргээр һайжаруулһанай ашаар эдэ бүгэдэ туйлагдаа. Предприятинуудта Николай Мамайн үүсхэл улам үргэнөөр дэмжэгдэдэг боложо байна. Саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнүүд олонхи предприятинуудта байгуулагдаа.

Предприятинуудай, барилгануудай ажал-ябуулгые һайжаруулха, өөһэдынгөө хүдэлмэриин дутуу дундануудые усадхаха тухай профсоведэй, нютагай профорганизацинуудай һайса оролдоһон байгаа һаа, бүри һайн үрэ дүн туйлажа шадаха байгаабди гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Зэдын вольфрамово-молебденовэ комбинат, Тимлюйскэ цементын завод, «Джидастрой», «Бурмонголстрой», № 154 трестнүүд гэхэ мэтын томо предприятинууд нёдондо түсэбөө дүүргээгүй һэн. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, дурсагдаһан предприятинуудай профорганизацинууд дутуутайгаар хүдэлнэ.

Бурят-Монголой профсоюзуудай союзхоорондын табадахи конференциин делегадууд забһарлалгын үедэ хөөрэлдэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Г. Д. Жанаев** (Хэжэнгэ), **Д. В. Лаврентьев** (Закамен), **В. М. Цыренова** (Улан-Удын оёдолой фабрика), **З. С. Сажинов** (Курумкан), **Н. А. Болдунников** (Яруна), **М. П. Гапонова** (ПВЗ), **Н. А. Кузьмин** (Зэдэ). **Л. Хайдуровай** фото.

Социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ горьтой дутуунуудай үшөө бии байһан тухай элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Олон ушарта саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй үүргые тоохогүй ушар үзэгдэнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсолон дэлгэрүүлхэ, уралан нарижуулха, ухаалан зохёохо хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай анхарал үшөөл багаар табигдана.

Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ажалай эрхэ байдал улам һайжаруулха, ажал тухай хуули наринаар сахиха, усалталгаһаа һэргылхэ хэмжээнүүдые абаха, профсоюзуудай культурна эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха, Бурят-Монголой искусство, литературын декадада эрхимээр бэлэдхэхэ шухала байһан тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Облпрофсоведэй тоосоое зүбшэн хэлсэлгэдэ делегадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Хамта 19 хүн үгэ хэлэбэ. Тоосоото үе соо профсоюзуудай областной Совет КПСС-эй обкомой хүтэлбэреэр ажаллажа, хүдэлмэреэ зарим зэргээр һайжаруулаа, КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ республикын профорганизацинуудай ажал хүдэлмэриие залан шэглүүлээ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэхэ зуураа, Соведэй хүдэлмэридэ бии байһан дутуунуудые хурсаар шүүмжэлэн элирүүлһэн байна.

Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Вокин** түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, завкомой, цехүүдэй комитедүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха, ажалшадай эдэбхи хэшээл дээшэлүүлхэ хэрэгтэмнай КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй тогтоол тон ехээр туһалаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Профсовет нютагай профорганизацинуудта анхарал багаар табина, хүдэлмэрилэгшэдынь хүдөө нютагуудаар үсөөн ябадаг, тус тус предприятинуудай эрилтэ хэрэглэлгые дутамагаар шэнжэлдэг гэжэ облпрофсоведые нүхэр Вокин шүүмжэлээ. Жэшээлхэдэ, Баргажанай Адагта шэнэ клуб бариха, почто зөөлгые, худалдаа наймаа һайжаруулха тухай асуудалнуудые шиидхэхээр болонхой. КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор профсовет, профсоюзуудай олон комитет хүдэлмэреэ хүсэд шэнэдхэн табижа үрдеэгүй байһаар. Ажал тухай хуулиие наринаар сахиха, усалталгаһаа һэргылхэ хэмжээнүүдые абадаг болохо шухала гэжэ конференциин делегадууд нүхэд **Черных, Ведовских, Копыловский** гэгшэд шүүмжэлбэ.

Үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй хүдэлмэридэ дутуунууд бии. Олонхи предприяти, барилга дээрэ байгуулагдаһан саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнүүд үшөө хүдэлмэрилжэ эхилээгүй. Коллективнэ договорые дүүргэхэ тушаа профсовет, профсоюзуудай комитедүүд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо эрилтэ хэнэгүй. Тиимэһээ договорой ёһоор абтаһан уялганууд заримдаа дүүргэгдэнгүй үлэдэг гэжэ тэмдэглэгдээ. Энээн тухай делегат **Невиница** болон бусад хэлэһэн байха юм.

Профорганизацинуудай, культурно-гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын, физкультурна хүдэлмэридэ горьтой дутуунууд бии. Культурно-ниитын хүдэлмэри заримдаа коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудтай холбоогүйгөөр ябуулагдана гэжэ делегадууд **Захарченко, Агильдин,** физкультура ба спортын республиканска комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Санданов** хэлээ.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсолон дэлгэрүүлхэ, ажалшадые эмнэлгые һайжаруулха, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэхэ, городой предприятинуудай зүгһөө колхозуудта туһаламжа үзүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудта профсовет, профсоюзна комитедүүд бүри ехэ анхарал хандуулдаг болохо ёһотой гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна.

ВЦСПС-эй түлөөлэгшэ нүхэр **Усиков** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Тиихэдээ, профсовет союзай обкомуудай хүдэлмэриие хүсэд һонирхоногүй, тэдэниие һайнаар хүтэлбэрилнэгүй. Энэ хадаа профсоведэй хүдэлмэриин гол дутуунь болоно. Профхүдэлмэрилэгшэдые һургаха, дүй дүршэлынь халан абалсуулха, эдэбхитэдтэ түшэглэн ажаллаха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Конференци дээрэ партиин обкомой секретарь нүхэр **Ц. О. Очиров** үгэ хэлээ.

Конференци профсоведэй хүдэлмэриие хангалтатай дээрэ тоолоод, дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаа.

Мүн профсоведэй, шалгалтын комиссиин шэнэ состав һунгагдаа. Тиихэдэ СССР-эй профсоюзуудай XII съездэ ошохо делегадуудаар нүхэд **В. И. Фуфачев, В. И. Шевченко, Г. В. Цыденова** һунгагдаа.

Бурят-Монголой профсоюзуудай V конференци дээрэ һунгагдаһан профсоведэй гэшүүд

Аханаева А. Г.	Куприянов А. Г.	Пузенко Г. А.
Булгаков Г. Н.	Козловская Е. Н.	Семенов Б. С.
Васюткина Л. С.	Курнос Г. Н.	Сарайкин П. К.
Власов В. Г.	Леденов М. В.	Таловирко Д. В.
Гаськов М. М.	Личанхо В. П.	Тогонаева А. Б.
Григорьев К. Н.	Мельничук Е. Ф.	Тармаев Г. А.
Гвоздарьков Н. П.	Маринова У. П.	Халматов И. Б.
Ерчев А. М.	Мишурнова В. Н.	Череп А. С.
Заиграев Г. Г.	Николаев А. М.	Чернышов М. А.
Захарченко С. У.	Никифорова Е. М.	Черных М. М.
Звержевич А. И.	Николаев А. П.	Шевченко В. И.
Ильин А. Д.	Новолоцкий В. И.	Цыренова В. М.
Костромин И. А.	Пивоваров Н. Б.	Цибудеев Ц. Ц.
Козина В. Н.	Позняков П. И.	

Профсоведэй гэшүүдтэ кандидадууд:

Ананьев А. М.	Нависов Я. Р.
Банани Е. П.	Санникова А. П.
Балонев Г. И.	Свиридкин И. Е.
Васильева Г. С.	Свистунова Н. Ф.
Замуло Л. А.	Хамаганов А. Х.
Мададаев В. Н.	Цыбиков Б. Ц.
Невиница А. С.	

Профсоведэй шалгалтын комисси:

Барышникова Н. П.
Деренченко Р. Я.
Лозакович Н. В.
Собенников С. С.
Кауфман С. А.
Шангина В. О.
Чемякин А. Ф.

Облпрофсоведэй эмхидхэлэй пленум

Шэнээр һунгагдаһан облпрофсоведэй пленум апрелиин 10-да боложо, эмхидхэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Профсоведэй Президиумэй гэшүүдээр нүхэд Гаськов М. М., Заиграев Г. Г., Курнос Г. Н., Мельничук Е. Ф., Пивоваров Н. Б., Черных М. М., Чернышов М. А., Череп А. С., Шевченко В. И. һунгагдаа.

Бурят-Монголой делегацинхид Каневская Станицада ерэбэ

...а үсхэбэрилдэг Кубаниин түб ...ь ерэбэбди. Каневскэ район ха-...арай эгээ ехэ, түрүү районуудай ...үн. Бидэ үшөө Бурят-Монголдоо ...а эндэ заабол хүрэхэ, Каневскын ...адтай уулзажа, дүй дүршэл ту-...хёрэлдэхэ гэжэ хэлсээ һэмди.

...й делегациин эндэ ерэһэн тухай ...й газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Куба-...шубуушадай дүй дүршэл холуур ...мэдээжэ болоо. Уһанай шубуу ...рилхэ талаар Каневскэ районой ...гуудай амжалтые холын байга-...мэдэхэ болобо».

...эр Краснодарһаа 12 часта гараад, ...часай туршада ябажа Каневская ...а хүрэбэбди. Эндэ мүнөө ходо бо-...оржо, харгынь ябаха аргагүй ... болошонхой. Фермэдэ үбһэ ...асархадаа гансал «С-80» трак-...шэрэнэ. Инкубаторна станцида ...һан нугаһадаа энэ трактораар ...асарна.

Мүнөө хабар оройтожо ерэбэ,—гэ-...адые үдэшэжэ ябаһан, хизаарай ...ажахын управлениин мэргэжэлтэ ...Зинка хөөрэнэ. Бороо хурын ходо ...байһанһаа хабарай тарилгын ...ри зогсоогдонхой.

...эндэ поли ногооршонхой, үргэн ...ийе үбэл таригдадаг культура-...алонхой, ногоорһо байна.

...и районой райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ ...Данилович Мылько бидэниие уг-...дүй дүршэлыень халан абаха ...р холын Байгал далайн эрьеһээ ...манай тадэнэр баярлаашье, һонир-...

...шье бидэнэр эндэ тон түрүүн ...бэшэ байбабди. Харин бидэнэй урда тээ оронойнмай элдэб районуудайхид һайса ябаһан байгаа. Үнгэрэгшэ намар Каневскын шубуушадта Казахстанһаа делегаци ерэжэ, дүй дүршэлтэйнь танилсаад, үшөө 15 мянган нугаһа худалдажа абаад, ошоһон байна. Мүн үнгэрэгшэ зун эндэ Чехословакиин делегаци ерэһэн байгаа. Гадна, Украинаһаа, Татариһаа, мүн бусад районуудһаа ерэдэг юм гэнэ.

Эндэхид уһанай шубуу һаяханай үсхэбэрилжэ эхилһэн байна гэжэ түрүүшын бэшэгтэ хэлэгдээ һэн. 1955 ондо район дотор оройдоол 13 мянган нугаһан бии байһан юм. Тэрэ үедэ, партконференциин болоходо, 1956 ондо 200 мянган нугаһа үсхэбэрилхэ зорилго табигдаһан байгаа. Энэ шиидхэбэриие заримань ехээр дэмжэһэн, заримань тэрэнэй зүб байһанда этигээгүй бэлэй гэжэ нүхэр Мылько хөөрэнэ.

Партконференцидэ абтаһан шиидхэбэриин ёһоор 1956 ондо 206 мянган нугаһан тэжээгдэжэ, гүрэндэ тушаагдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ Каневскэ шубуушад 551 мянган нугаһа тэжээжэ худалдаад, 7,5 миллион түхэригэй олзо оруулһан байна. Гансахан Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 150 мянган нугаһа тэжээһэн байха юм.

Шубуу үсхэбэрилгээр иимэ ехэ амжалта туйлаһандаа райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Мылько, КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Колесников гэгшэд Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Каневскэ шубуушадай амжалтань аргагүй ехэ галтэй. Хэрбээ тус районой колхозууд 1956 ондо 200 тонно нугаһанай мяха абаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 1100 тонно абаһан байна бшуу.

Манай Байкало-Кударын, мүн бусад аймагуудтахи колхозуудта орходоо, багахан шубуудай эдихэ зүйлөөр хомор нуур, һужаагуудта тэдэнэр шубуу үсхэбэрилхэдээ ехэ амжалта туйлана.

Аймагайнь колхозуудта, хаа хаанагүй нугаһа үсхэбэрилгын хайшан гэжэ эмхидхэгдэһэн тухайнь нүхэр Мылько маанадта хөөрэжэ үгөө. Энэ хэрэгые нэн түрүүн партиин райком хүтэлбэрилһэн байна. Тиигэжэ һара бүридэ нугаһа үсхэбэрилэгшэдэй, мүн колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн үнгэргэгдэдэг, дутуу дунданууд дары усадхагдадаг байгаа. Мүн аймагай комсомол-залуушуул, һургуулиин һурагшад нугаһа үсхэбэрилхэ мүрысөөндэ үргэнөөр хабаадалсаа. Залуу, ажалша бэрхэ басагад нугаһанай фермэнүүдтэ олоор эльгээгдэһэн байха юм. Комсомолка Вера Кутилова энэ мүрысөөнэй үүсхэгшэнь болоо һэн. Нүхэр Кутилова Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нугаһашадай звено даажа хүдэлхэ зуураа үнгэрэгшэ жэлдэ 21 мянган нугаһа тэжээһэн байна. Тэжээхэ гэжэ абаһан нугаһануудайнгаа 99,8 процентыень томо болгоо. Энэ хадаа ганса хизаар дотор бэшэ, мүн бүхы орон доторойхитоймнай жэшээлхэдэ, тон һайн амжалта гээшэ. Шубуу бүри олоор үсхэбэрилдэг болохо хэрэгтэ пионернүүд, һурагшад ехэ туһаламжа хүргөө. Тэдэнэр богони болзорой туршада 125 мянган үндэгэ ажалшадһаа худалдажа абаад, инкубаторна станцинуудта тушаагаа һэн. Тиигэжэ аймагай һурагшадай хүсөөр 150 мянган нугаһан тэжээгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тус район ороохо таряа таридаг газарай зуун гектар бүридэ 14 центнер, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз—47,5 центнер шубуунай мяха абаа һэн.

Нугаһанай мяха абалга бэшэ продукци абагшада орходоо ехэ үнэгүй болоно. Каневцэнүүдэй тоолоһоной ёһоор, үнгэрэгшэ жэлдэ абтаһан нэгэ килограмм нугаһанай мяхан колхоз, совхозуудта 4 түхэриг 6 мүнгэнэй боложо, нугаһан бүридэ 0,17 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байна. Тиихэдээ гүрэндэ тушаагдаһан нугаһан бүриһөө 6 түхэриг 52 мүнгэнэй олзо ороо. Гэхэтэй хамта, нэгэ килограмм гахайн мяханай өөрын үнэ 6—7 түхэригэй болодог байна. Тиихэдээ нугаһа гү, али гахай үсхэбэрилөө һаа һайн гээшэ гү? Нэгэ гахайе 100 килограмм болотор шахахын түлөө манай эрхэ байдалда 10—12 һара хэрэгтэй болоно. Харин энэ хараанай мяха абахын тулада 40—50 нугаһа хоёр һарын туршада тэжээхэ хэрэгтэй. Гахай шахагшада орходо хоёрһоо үлүү дахин бага тэжээл, гаргаша хэхэ болоно.

Энэ жэлдэ каневцэнүүд 750 мянган нугаһа тэжээжэ, мяхан болгохо зорилго табяа. Энэ зорилгоо бэелүүлхын тула горьтой хүдэлмэри хэжэ байна. Эндэхи колхозууд инкубаторна станцинуудһаа 100 мянган нугаһа абанхай. Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид энэ жэлдэ 120 мянган нугаһа абаха түсэбтэй аад, 16 мянгыень абаа.

Бидэнэр энэ түрүүшынгээ уулзалгада өөһэдтөө хэрэгтэй ехэ юумэ хараабди. Тиигээд эндэхи эрхим шубуушадтайнь уулзахадаа бүришье ехэ юумэ мэдэжэ абахамнай лабтай.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүү нугаһашан Вера Кутиловатай уулзажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсахаяа мордобобди.

И. Болдогоев.

Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артель уран зурагуудтай, шаажан гүйлгэһэн амһартануудые хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: артелиин уран зурааша И. Т. Демченко бэлэн болоһон амһартануудые хаража байна. Н. Дамбаевай фото.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГТА

МЕХАНИЗАТОРНУУД КОЛХОЗДО ОРОНО

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые, «Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые халуунаар угтан хүлеэгээд, аймагай хоёр МТС-эй трактористнар, комбайнернууд болон бусад механизаторнууд мүнөө харьяата колхозуудайнгаа гэшүүд боложо байна.

Жэшээнь, Хэрэнэй МТС-һээ 160 шахуу механизатор колхозой гэшүүд болохонь. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 35 хүн, тэдэнэй тоодо дүршэл ехэтэй механик С. Онгоев, инженер П. Дармахеев, тракторна бригадын бригадир Ошоров гэгшэд бии. Түнхэнэй МТС-һээ мүн нилээд олон механизатор колхоздо орожо байна. Гансахан «Знамя» колхоздо 48 механизатор ороо.

ХОЁР КОЛХОЗ НЭГЭДЭБЭ

Түнхэнэй сельсоведэй «Заря», «Красный пахарь» колхозууд нэгэдэжэ, «Сибиряк» гэжэ шэнэ, хүдөө ажахын томо артель болобо. Колхозойнь правлениин түрүүлэгшээр гушамянгатан Семен Иосифович Шафиров һунгагдаа.

Иигэжэ «Сибиряк» колхоз 10 гара мянган гектар газартай, тэрэ тоодо 5 мянган гектар таряанай талмайтай болохо юм. Мүн 18 трактор, 13 комбайн, 19 автомашина болон бусад техникэтэй.

КОЛХОЗОЙ ХОЁРДОХИ ЭРДЭМТЭН

Урдань Тоорын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо эрдэм номтой хүнүүд үсөөн байдаг һэн. Мүнөө дээдэ, дунда һургуулитай мэргэжэлтэд олон болоо.

Хэдэн жэлэй саана энэ колхозһоо нэгэ хүн физико-математическа наукануудай кандидат болоһон юм. Мэнэ һаяхан үшөө нэгэ хүбүүн—Дамнин Шагдарович Фролов гэгшэ Москвада Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин эрдэмтэдэй Соведтэ диссертаци барижа, үндэр сэгнэлтэтэйгээр техническэ наукануудай кандидат гэһэн эрдэмтын нэрэзэргэтэй болобо.

Иигэжэ нэгэ колхозһоо хоёрдохи эрдэмтэн тодорбо.

ҺУРАГШАДАЙ ҮҮСХЭЛ ЭДЭБХИ

Мартын эхин багта Зүүн-Мүринэй долоон жэлэй һургуулиин һурагшад түрэл колхозуудтаа шадалайнгаа зэргээр туһаламжа үзүүлэе гэһэн хандалгатайгаар аймагайнгаа бүхы һурагшадта бэшээ бэлэй. Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын абажа байһан түүхэтэ хэмжээ-ябуулгануудые халуунаар һайшаагаад, энэ һургуулиин һурагшад иимэ үүсхэл гаргаа һэн: 40 га талмайһаа гектар бүриин 150 центнер хартаабха, 24 гектарай га бүхэнһөө 250 центнер турнепс абаха, 50 тонно набшаһата тэжээл бэлдэхэ, мүн галуунай гү, али нугаһанай нэгэ—нэгэ үндэгэ, али тахяагай табан үндэгэ суглуулха гэһэн уялга абаһан юм.

Тус һургуулиин һурагшад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, 1000 гаран үндэгэ суглуулаад, инкубаторна станцида тушаагаа. Һурагшад мүн аргал суглуулһан байна.

Галбайн долоон жэлэй һургуулиин һурагшад энэ хандалгые халуунаар дэмжэн, 110 тонно наг шэбхэ, 9 тонно үнэһэ, 1 тонно шубуунай аргал суглуулха уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Жэшээнь, эдэнэр 32 тонно шэбхэ, хэдэн центнер үнэһэ, шубуунай аргал суглуулаа.

Хэрэнэй дунда һургуулиин болоод бусад һургуулиин һурагшад энэ хэрэгтэ хам оролсожо байна.

А. Мангатханов.

Инзагата тосхон электрын галаар яларба

Хабарай үдэшын боро хараанаар Борьёогой «Эрдэм» колхозой (Зэдэ) түб Инзагата тосхоной гэрнүүдэй сонхоор зайн галай гэрэл һүртэй гоёор яларан байдаг болоо. Энэ колхозойхид байгша ондо «ЖЭС-30» гэжэ хүсэтэ электростанци тодхоод, колхозойнгоо центрын гэрнүүдтэ, тэндэхи дүтэ шадарай малай гүүртэнүүдтэ зайн галай гэрэл оруулаа. Мүн колхозой барилгануудта модо, хёосо бэлдэжэ үгэхэ пилорама тэрэнэйнгээ хүсөөр хүдэлгэнэ. Һаянай 800 гаран кубометр модо, хёосо хюрөөдэжэ гаргаба. Тиихэдэ зайн галай хүсөөр тээрмэ хүдэлгэнэ, үрэһэ хүрэнгын таряа сэбэрлэнэ.

Эндэхид мүнөө жэлдэ трактор, автомашинын ехэ гараж шулуугаар барижа дүүргэхэ юм. Гадна, ниитын малай типовой 4 байра, силосэй хэдэн барилга болон арбаад байрын гэр шэнээр барихаар харааланхай. Колхозойхид эдэ барилгануудтаа модо, шулуу бэлдэжэ, хэрэгтэй газартань зөөжэ байна. Барилгын модо, шулуу автомашинаар зөөхэ хүдэлмэридэ машина жолоодогшо нүхэр Г. Банзаракцаев эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүн электростанци хүдэлгэдэг нүхэд М. Аюшеев, С. Дабаев гэгшэд ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, нэгэшье һаад ушаруулдаггүй. Тэдэнэр колхознигуудайнгаа дунда хүндэтэй болонхой.

Бүгэдэарадай һайндэр—Майн 1-ниие ажалай бэлэгээр угтахын тулада колхозойхид барилгынгаа бүхы модо, шулуу бэлдэжэ, хэрэгтэй газартаа зөөхын түлөө улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Д. Цыремпилов.

Мүрысөөнэй ашаар

Бабушкин городой барилгашадай коллектив Николай Мамайн үүсхэлээр зоригжон ажаллажа, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые саг болзор соонь дүүргэбэ. Коровин, Пестерев, Королев, Соболев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг түрүү бригаданууд хараалһан түсэбүүдээ 110—130 процентээр дүүргээ.

Эдэ коллективүүд барилгын хэрэгсэлнүүдые алмахын түлөө улам эдэбхитэйгээр мүрысэнэ. Байгша оной 3 һара соо эндэхи хүдэлмэришэд 60 мянга гаран түхэригэй хэрэгсэлнүүдые түсэбһөө гадуур алмаһан байна.

***

Гадна, Мысовая станциин кондукторнууд вагонуудай эрьесые түргэдхэжэ, арадай ажахын ашаануудые һаатуулангүй шэрэхын тула өөһэд дундаа социалистическэ мүрысөө эршэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэнхэй. Жэшээлхэдэ, паровоз жолоодогшодтой нягта холбоотойгоор ажалладаг, ахалагша кондуктор Василий Тимофеевич Падеринэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид эрьесэ бүхэндөө графигайнгаа сагые алмана. Гансахан март һара соо энэ бригадынхид поездоо һаадгүйгөөр ябуулжа, 200 шахуу час алмаба.

— Поездну у д ы е графигайнь ёһоор ябуулхын түлөө бидэнэр ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр, оролдосо т о й г о о р хандажа байдагбди, — гэжэ Мысовая станциин 2-дохи постын стрелочник нүхэр Малеев хөөрэнэ. **И. Тайнов.**

Парикмахерска соо

Үдэшын боро хараан болоҗо, электрын гэрэл үйлсөөр яларба. Хүн зон нишэ тиишээ һүндэлнэ... Улан-Удэ городой Железнодорожно үйлсын 83-дахи гэр соохи зон ажалаа үргэлжэлһөөр. Стулда һуухатайм хамта наһажаал эхэнэр:

— Зай, ямараар заһахабибди, залуу нүхэр?—гэжэ үһыем һамнаха зуураа, налагайханаар асууба.

—Полубокс һаа һайн байгаа, теэд та хаража үзыт даа,—гэбэб. Урда хойном оросогоон, ехэл ханалгатайгаар араһанай һүүлдэ:

— Нээрээшье полубокс таараха байна,— гээд ажалаа эхилбэ. Үһэнэй машина тэрэнэй дүршэһэн гарта шэнгэхэнээр таршаганана.

— Надежда Васильевна, машинкамни хахаад, оройдоо ябажа үгэнэгүйл,—гээд залуухан мастер басаган минии үһэ заһажа байһан эхэнэртэ хандаба.

— Эндэ орхижорхи, хурсадуулхаар болоо гээ бы, тэрэ минии машинка аба,—гээд Надежда Васильевна саарһан хайрсаг соо хэбтэһэн шэнэхэн машинка руу зааба.

— Надежда Васильевна, та хэдыдэхи жэлээ хүдэлнэбта,— гэжэ асуубаб.

— 1937 онһоо хойшо үһэ заһагшаар хүдэлнэб,—гэжэ тэрэ харюусаба.

— Манай парикмахерска һараһаа һарада түсэбөө дүүргэдэг. Эрхим хүмнай Надежда Васильевна Аксенова гээшэ. Хэдэн олон мастерые һургажа гаргаа, мүн залуу нүхэдтөө ехэ туһа хүргэдэг. Хүнүүд Надежда Васильевнагай ажалые һайнаар лэ сэгнэдэг,—гэжэ бригадир Е. Ж. Чернутова хэлээд, столой һугалга сооһоо «Дурадхал, гомодолой дэбтэр» гаргажа һарбайба. Надежда Васильевнагай һайн ажал тухай хуудаһан бүхэндэнь шахуу бэшэгдэнхэй. Рушин, Калаганский, Жданов гэгшэд үнэн зүрхэнһөө баяр хүргэжэ бэшэһэн байба.

Городой 17-дохи парикмахерскын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нүхэр Аксенова ажалша бэрхэ гэжэ тоологдодог.

С. Цырендоржиев.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Франци. Советскэ циркын артистнар Парижда ошоод байна. ЗУРАГ ДЭЭ[...] гарһаа)—энеэдэ наада гаргагшад (клоун) Карандаш, Кито гэгшэд, мүн «[...]рөөһэ һургагша» Маргарита Назарова, Францийн циркын артистнар Т[...]жит Обер гэгшэд, Сибирьтэ түрэһэн «Уральчик» гэжэ эреэн гүрөөһэн[...] баряад байна.

ТАСС-эй фотох[...]

Совет-венгер хани барисаае бэхижүүлхэ хэ[...] ехэ хубита хэгдэбэ

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегаци[...] Венгридэ ошожо ерэһэн тухай Венгриин хэблэл бэшэн[...]

БУДАПЕШТ, апрелиин 10. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациин Венгридэ байһан тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые Будапештын бүхы газетэнүүд апрелиин 10-да толилоо. ВНР-эй Наукын академидэ, Чепельскэ металлургическа комбинадта Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд, Чепельдэ Я. Кадарай хэлэһэн үгэ, Ленинэй нэрэмжэтэ Диошдьерскэ металлургическа комбинадта Ф. Р. Козловой хэлэһэн үгэ толилогдоо. Мүн Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын Партийно-Правительственна делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээнэй дүн тухай хамтын мэдүүлгэ, Венгриин эрдэмтэдтэй, Будапештын ажалшадтай Н. С. Хрущевой уулзаһан тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд толилоо.

Советскэ айлшад Венгриин ажалшадтай уулзахадаа үнэн зү[...] халуунаар хөөрэлдэдэг [...] Эдэ хөөрэлдөөнүүд венгер[...] арадуудай таһаршагүй хан[...] саатай байһыень харуулаа [...] «Непсабадшаг» газетэ [...] тэмдэглэнэ.

«Непсава» газетэ Партий[...]вительственна делегациин[...] лиинхидтэй айхабтар ха[...] уулзаһан тухай мэдээсэхэ [...] энэнь улаан Чепелиин март[...]гүй һайндэр болоо гэжэ бэ[...]

Советскэ Союзай Партий[...]вительственна делегациин [...]дэ байгаад ошоһон ушар [...] Советскэ Союз хоёрой ха[...] саашадань алишье талаһаа[...] жөөхэ хэрэгтэ, хоёр арадай [...] дүүгэй ёһоной хани бариса[...]хижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа [...] болоо гэжэ бүхы газетэнүү[...]дэглэнэ.

«США СССР-эй дурадхалые абаха ёһотой[...]

Элеонора Рузвельтын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 10. (ТАСС). СССР-эй дурадхалые «идхалга» гэжэ тооложо байбашье һаа, ядерна буу зэбсэгэй туршалга болюулха тухай Советскэ Союзай дурадхалые Холбоото Штадууд абаха ёһотой гэжэ С[...] мэдээжэ ажал-ябуулагша [...]ра Рузвельт Норфолк [...] (Виргини штад) үгэ хэлэх[...]дүүлээ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын гүрэнэй шэнэ [...] баяр ёһололой оршон байдалда үргэгдэбэ

КАИР, апрелиин 10. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын ниислэл хото Каирта Республикын ордоной урдахи талмай дээрэ ОАР-ай гүрэнэй шэнэ туг баяр ёһололой оршон байдалда, апрелиин 10-да үргэгдэжэ намилзуулагдаа. ОАР-ай вице-президент, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша маршал Абдель Хаким Амер, республикын президентын хэрэгүүдые эрхилдэг гүрэнэй министр Али Сабри болон тусхай тушаалта бусад хүнүүд шэнэ туг намилзуулха үедэ байлсаба.

Апрелиин 10-һаа хойшо [...] шэнэ туг республикын пр[...]тын үргөө дээрэ, мүн Ара[...] Нэгэдэмэл Республикын [...] бусад эмхи зургаан, упр[...]нүүд дээгүүр намилзан х[...] болохонь. Арабуудай Нэг[...] Республикын гурбан үнгэтэ[...] туг Суэцкэ каналай захи[...] правлени дээрэ, тэрэнэй от[...]нүүд дээгүүр, мүн Египедэй [...]нууд, сэрэгэй корабльнуу[...]публикын зэбсэгтэ хүсэ[...] частьнууд дээгүүр намилзуу[...]

„Юманите“ газетэ баһа гэмнэгдэбэ

ПАРИЖ, апрелиин 10. (ТАСС). Апрелиин 9-дэ Парижай сүүд «Юманите» газетын главна редактор Андре Стиль гэгшые дуудажа абаашаад, «засагаархидай үгыень бү дуулагты гэжэ газетэтнай сэрэгэй алба хаагшадые тухираа» гээд гэмнээ. Ушарынь Алжирта дайлалдахаһаа арсаһанайнгаа түлөө түрмэдэ хаалгаһан Францийн солдат Альбан Лиешти гэгшы[...]лөөлхэ гэһэн эрилтэтэй ста[...] гэрэгшэ жэлэй сентябриин [...] «Юманите» толилһон байга[...]

Һүүлэй хэдэн һарын т[...] «Юманите» газетэ, мүн ама[...] үдэр гарадаг «Юманите-Д[...] гэжэ тэрээндэ хабаатай хэб[...]ша дахин энэ мэтээр гэм[...] сүүдтэ дуудуулаа юм.

Джамила Бухиредэй ами наһан баһа аюулда о[...]

ЛОНДОН, апрелиин 10. (ТАСС). Алжирай басаган Джамила Бухиредые саазалхагүй гэжэ шиидхэгдэһэнэй һүүлээр, хоёр хоног үнгэрөөд байхада, энэ басаган Алжир городой түрмэдэ байһанаа Сахарын захада, айхабтар халуун газарта оршодог Барберусс түрмэдэ эльгээгдэһэн байгаа. Энэ түрмэдэ эгээл ехэ гэм хэһэн хүнүүд һуулгагдадаг юм. Джамила Бухиред мүнөө үбшэлэнхэй. Тэрэнэй шархань мүнөө болотор бүтээдүй, тиигээд нэгэ гарынь хүдэлхэе[...] шонхой. Засагаархид т[...] больницада эльгээхэһээ арс[...]жэ Англиин «Трибюн» газе[...] дээсэбэ.

Джамила Бухиредэй ад[...] түрмэдэ оруулнагүй. Энэ [...] тухайшье, мүн Джамилын [...]дэһэнэй һүүлээр Францийн [...] тушааһан 16 наһатай дүү [...] тухайшье энэ басаганай [...] һурагшалаад, юушье мэдэ[...]данагүй.

Урдань гитлеровскэ адмирал байһан хүн НАТО-[...] дээдэ тушаал эзэлбэ

БЕРЛИН, апрелиин 10. (ТАСС). Баруун Германиин далайн сэрэгэй флодой контр-адмирал Рогге гэгшэ апрелиин 15-һаа эхилэн, Шлезвиг-Гольштейндэ байһан НАТО-гэй сэрэгые, тэрэшэлэн Даниин армиин частьнуудые командалдаг болохонь. Энээнһээ урагша эндэ байһан НАТО-гэй сэрэг Даниин офицерэй мэдэлдэ байһан юм.

Урдань Рогге гитлеровс[...] лайн-сэрэгэй флодой вице[...]ралай зэргэтэй байһан, т[...] гитлеровскэ дээдэ орденууда[...]нагдаһан байгаа гэжэ АДН[...]ство мэдээсэнэ.

„Алеко“

Харагшын һанамжа

Ородой эрхим бэлигтэ хүгжэмшэ С. В. Рахманиновай түрэһөөр 85 жэлэй ойдо зорюулан, Ленинэй орденто оперо, баледэй театрын коллектив А. С. Пушкинай «Цыганууд» гэжэ поэмын сюжедээр бэшэгдэһэн нэгэ үйлэтэй, хоёр үзэгдэлтэй «Алеко» гэжэ оперыень табиба. Оперын гол рольнуудта В. Манкетов (Алеко), Д. Кыштымова (Земфира), БМАССР-эй арадай артист Б. Балдаков (Земфирын эсэгэ), Н. Бесстрашнов (залуу цыган) гэгшэд наадаа. Юрэнхы дээрэнь хэлэхэдэ, театрын коллектив зорилгоёо дүүргэжэ шадаа гэхэдэ алдуу болохогүй.

Оперын удхые тобшохоноор хэлэбэл иимэ: Бессарабиин заха хизааргүй элдин тала. Урда зүгэй дулаахан һүни. Бүлэг цыганууд хонолгодо буугаад байна. Земфира Алеко хоёрой отогой хажууда цыганууд сугларна.

Унтаридаа орохоһоо урид

Урдынхи тухайгаа зугаалыш,—гэжэ тэдэнэр Земфирын эсэгэдэ хандана. Үбгэжөөл үнгэрэн ошоһон залуу наһан тухайдаа, бишыхан Земфиратайнь өөрыень хаяад, ондоо хүниие дахажа ошоһон Мариула һамган тухайдаа хөөрэнэ.

Земфирынгээ залуу цыганай бэлэглэһэн пулаад хэдэрээд байхыень харажархиһан Алеко сухалаа хүрэжэ, һэжэглэн жүтөөрхэнэ...

Һүүлээрнь хатар нааданай болоҗо байха үедэ Земфира залуу цыгантай холодон ошоно. Хатар нааданшье дүүрэжэ, цыганууд тарана. Энэ үедэ Земфира ерэнэ, һарын оромсоор добуунай саана, могилын хажууда уулзахаар үнөөхи хүбүүнтэеэ хэлсээд тарана.

Хоёрдохи үзэгдэлынь тээ холохон, добуунай саана залуу цыган Земфира хоёрой уулзажа байһые харуулна. Жүтөөрхүү эрэһээ түбэгшөөжэ, Земфира бусахаяа яарана. Теэд Алеко хүрэжэ ерэнэ. Һүүлшынхээ Алеко Земфирын дурые бусаахаа дэмы оролдоно. Гэбэшье, орьёлон байһан уур сухалһаа болоҗо, эдэ хоёрые алажархиба. Шаг шууяанай болоходо, хүн зон олоороо сугларшаба. Тэдэнэй дунда Земфирын эсэгэ бии. Тэрэ басаганайнгаа түлөө үһөөгөө абаха гэжэ хара бодол гаргангүй арад зонойнгоо ёһо гуримаар Алекые таборһаа намнажа хэһээнэ. Өөрынгөө хубиин жаргалые үлүүдэ тооложо, хүлисэшэгүй ехэ гэм хэжэрхёод, арайл хожомдожо гэмээ мэдэрэн һууһан Алекые тэрэ хайрлана.

«Алууршантай хамта
Ажаһуухагүйбди»— гэжэ үбгэжөөлые дэмжэн хоор дуулана. Алуулһан хүнүүдээ абаад цыганууд арилна. Баһал урдынхи шэнги гансаараа, яахашье аргаа барагдан, Алеко хуби заяандаа голхорон, талын дунда үлэшэнэ.

Алекын ролиие гүйсэдхэһэн В. Манкетов хубиингаа жаргалые юунһээшье үлүүдэ тоолодог, жүтөөрхүү, шэрүүн зантайшаг хүнэй образ гаргажа шадаа. Геройнгоо сэдьхэлэй хүдэлөөе, уйдхар гашуудалые тэрэ бэрхээр харуулна.

Дура зоргоороо зантай, эрхэ сүлөөдэ дуратай, өөрынгөө эрхын түлөө юунһээшье айдаггүй, дорюухан, эдир залуухан цыган эхэнэрэй образые артистка Д. Кыштымова үнэншэмөөр гаргаа. Илангаяа «хүгшэрһэн эрэ, хүсэрхүү эрэ» гэжэ аринь зохид һайнаар дуулдана.

Уужам сэдьхэлтэй, ухаатай, үндэр наһатай цыган үбгэжөөлэй образые республикын арадай артист Б. Балдаков зүбөөр харуулна.

Залуу цыганай ролиие наадаһан Н. Бесстрашнов залуу хүнэй образ харуулжа шадаагүй. Тэрэнэй шэнгэхэн гоё тенор хоолойншье аршалаагүй. Юундэб гэхэдэ, бүхы бэе тухэлөөрөө рольдоо тааранагүй ха юм.

Тус оперые найруулан табиһан режиссёр Ахмед Хан-Кимов роль бүхэндэ артистнуудые зүбөөр шэлэхэ хэрэгтэ ханалгатайгаар хандадаг болохо бэзэ. БМАССР-эй габьяата ажал-ябуулагша М. С. Заславский хатар бүжэгүүдыень найруулан табяа. Хатар бүжэгүүдые гүйсэдхэһэн балеринэнүүд яһала солбон бэрхээр наадана. Гэбэшье, цыганууд гээшэмнай хаража һууһан хүнэй һууриһаа харайжа бодошохоор омог дорюунаар, ольһотой халуунаар хатардаг зон хамнай. Хатар бүжэгэй сценэ үшөөл һайтар мүлигдөөгүй гэжэ хэлэхэеэ һанагдана.

Гоёолтыень РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша А. И. Тимин зураа. Оперо, баледэй театрта алибаа зүжэгэй гоёолто хододоо һайнаар хэгдэһэн байдаг. Мүнөөшье баһал һайхан, хүнэй хараад этигэхээр байгаа. Гэбэшье, нэгэ мүшэнэй һара дээрэ гарашоод байхыень харахадаа, амфитеатрын баруун талада һуугшад тон ехэ халаглаа.

Ородой агууехэ хүгжэмшэдэй ирагуу һайхан хүгжэмые арад зонойнгоо дунда нэбтэрүүлэн тараалгада театрын коллектив үшөө нэгэ хубитаяа оруулба.

Ц. Дондокова, студентка.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни и экономики — 47-59, пропаганды и местной информации — [...] культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия —37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00706. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №